

TÜM YÖNLERİ İLE KIRSAL TURİZM VE KAYSERİ İLİ ÜZERİNE BİR SWOT ANALİZİ ÇALIŞMASI

Bilgehan DEMİREZEN¹

ÖZ

Kitle turizminin kaynakları hızla tüketmesi, çevresel, ekolojik, sosyal ve kültürel çevrede olumsuz etkilerin oluşmasına neden olmuştur ve değişen turizm ihtiyaçlarına paralel olarak, alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi kapsamında kırsal turizm ve diğer turizm çeşitleri ortaya çıkmıştır. Kırsal turizm yerel halkı ve bölgeyi kalkındırmada çok önemli bir role sahiptir. Bu nedenle ülkemizin kırsal alanlarını yeterince tanıtarak iç ve dış turizme açmamız gerekmektedir. Bu çalışmada kırsal turizmin gelişimine katkıda bulunmak, tanıtılmasını sağlamak, kırsal turizmin bölgeye ve kırsal kalkınmaya olan katkısını ortaya koymak, Türkiye'yi diğer ülkelerle kıyaslamak ve Kayseri ilinin kırsal turizm potansiyelini incelemek amaçlanmaktadır. Bu araştırmada ikincil kaynaklardan yararlanılmış ve bu kapsamda Kayseri ilinin kırsal turizm konusunda SWOT analizi yapılmıştır. Kırsal turizmin ülkemizin ulusal ekonomisine ve bulunduğu bölgeye olan katkıları göz önünde bulundurulduğunda kesinlikle önemli bir turizm türü olduğu fakat bu turizm türünün yapılması, tanıtılması ve pazarlanmasında birtakım sıkıntılarla ve zorluklarla karşılaşıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, araştırmada kırsal bölgede çekilen filmlerin bölgenin tanıtımını sağladığı ve bölgeye büyük bir turist kitlesi çektiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, Kayserinin kırsal turizm potansiyeline sahip alanlarının olduğu ve Kayseri'de kırsal turizme ilişkin herhangi bir girişimde bulunulmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak, kırsal turizmin geliştirilmesi, tanıtılması, kırsal turizm destinasyonlarının tanıtılması, pazarlanması ve uluslararası pazarda yer almasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Kırsal Turizm, Alternatif Turizm, Kırsal Alan, Kırsal Kalkınma, SWOT Analizi.

RURAL TOURISM WITH ALL ASPECTS AND A SWOT ANALYSIS STUDY ON THE PROVINCE OF KAYSERİ

ABSTRACT

Consumption of resources rapidly by mass tourism caused negative effects on environmental, ecological, social and cultural environment and in parallel with changing tourism needs; rural tourism and other tourism varieties emerged within the scope of development of alternative tourism types. Rural tourism has a very important role in the development of local people and the region. Therefore we need to introduce domestic and foreign tourism by sufficiently introducing the rural areas of our country. The aims of this study are to contribute to the development of rural tourism, to promote it, to demonstrate the contribution of rural tourism to regional and rural development, to compare with other countries to Turkey and to examine the rural tourism potential of Kayseri province. Secondary data were used in this study and in this context, SWOT analysis of rural tourism in Kayseri was conducted. When considering the contribution of rural tourism to the national economy of our country and the region where it is located, rural tourism is certainly an important type of tourism, but It is understood that there are some difficulties in the construction, promotion and marketing of rural tourism. Furthermore, it was determined that the films shot in the rural area provided the promotion of the region and attracted a great amount of tourists to the region. Consequently, it has been determined that Kayseri has areas with rural tourism potential and no attempt has been made related rural tourism in Kayseri. Generally, suggestions and implications are made for rural tourism development, promotion, promotion and marketing of rural tourism destinations and participation in the international marketplace.

Keywords: Tourism, Rural Tourism, Alternative Tourism, Rural Area, Rural Development, SWOT Analysis.

¹ Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, Türkiye, bilgehan38900@gmail.com

GİRİŞ

Şehir hayatının baskısı, stresi ve zorlu yaşam koşulları şehirlerde yaşayan insanlar üzerinde olumsuz bir etki oluşturmuştur. Buna bağlı olarak insanların huzurlu ve sakin ortamlara olan ihtiyacı artmıştır. Bu nedenle kırsal turizm gündeme gelmiş ve kırsal turizme olan talep artmıştır (Özçatalbaş, 2006). Kırsal turizm; kentte yaşayan insanların kentin baskısından, stresinden kurtulmak ve kırsal yaşamı merak ettikleri için hafta sonu tatilleri ve yaz tatillerinde kırsal alanlara giderek bazı etkinliklere katılmalarıyla oluşan bir turizm türüdür (Soykan, 1999).

Kırsal turizm alışagelmış kıyı turizmine alternatif olarak turistik ürün çeşitlendirme kapsamında geliştirilmiştir. Tüketicilerin belirli bir alana yönelik eğilimlerini bildirmek ya da onların yeni ürünleri elde etme isteği ürün temelli yenilikçiliğe bağlıdır ve bundan yararlanılarak belirli bir ürün kategorisine dönük bireysel eğilim belirlenebilir. İnsanlardaki yenilikçilik karakteri ile ürün kategorisine yönelik ilgi düzeyi arasındaki etkileşme bu tür bir ürün temelli yenilikçilik eğilimini ortaya çıkarmaktadır. Ürünlerde yapılan yeniliklerin pazara sunumunun özellikle ürün yaşam eğrileri kısa olan ve hızlı büyüyen pazarlarda ürünün kârlılığı üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır (İri, 2013: 73-74). Turistlerin farklı türdeki turizm destinasyonlarını ziyaret etmelerinin altında, destinasyonların coğrafik özellikleri ve turistlere sundukları özellikler yani; çekicilikler, tesislerin yapısı, sosyo-kültürel doku vb. özellikler yatmaktadır (Çalhan, 2010).

Şehir merkezlerine uzak kırsal alanların ekonomilerini kalkındırmaları için fazla imkanları bulunmamaktadır. Bu nedenle, kırsal bölgelerin ekonomilerini canlandırması için yerel kaynaklarını kullanmaları bir gereklilik haline gelmiştir. Turizmin gelir ve istihdam olanakları oluşturmada diğer sektörlerle göre daha avantajlı olması, kırsal yaşamın değerini arttırmak ve imkanı sınırlı olan bu bölgelerdeki gelir dağılımında olumlu değişiklikler meydana getirebilmek için önemli bir seçenek haline gelmiştir (Aymankuy vd., 2013: 816).

Kırsal alanların turizme açılması, kırsal turizmin uygulanabilmesi için devlet desteği, yerel yönetimlerin desteği ve uygulayacakları birtakım politikalar ve özel kurumların bazı projeler düzenlemeleri gerekmektedir. Türkiye kırsal turizm potansiyeline sahip doğal, tarihi, kültürel ve coğrafi açıdan oldukça önemli bir avantaja sahip bir ülkedir (Çolak, 2009). Yerel halkın tutumu, alt yapı eksikliği, üst yapı eksikliği, tanıtım eksikliği, bilgi eksikliği, iletişim eksikliği, işbirliği sorunu ve pazarlama eksikliği gibi faktörler Türkiye’de kırsal turizmin gelişmemesine neden olmaktadır (Ayaz, 2012: 7).

Bu çalışma içerisinde yapılan araştırmada; kırsal turizm kavramı, tanımı, tarihsel gelişimi, özellikleri, kırsal turizmin sağladığı fırsatlar, kırsal turizmin etkileri, kırsal turizmin avantajları ve dezavantajları, Dünyada ve Türkiye’de kırsal turizm destinasyonları ve ülkemizde uygulanan kırsal turizm ve kırsal kalkınma politikaları incelenmiş aynı zamanda Kayseri ilinin kırsal turizm potansiyelini belirlemek için bir SWOT analizi yapılmıştır. Bu çalışmada alternatif bir turizm türü olarak gelişen kırsal turizmin gelişimine, tanıtım ve pazarlanmasına katkı sağlamak, kırsal kalkınmaya destek sağlamak ve kırsal turizmin bölgeye ve kırsal kalkınmaya olan katkısını ortaya koymak ve bunların sonucunda literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Çalışma sonunda ulaşılan sonuçların turizm sektörüne, turizm işletmelerine, turizmdeki planlama, politika, yönetsel ve stratejik alanlara, yerel yönetimlere, turizmle ilgili resmi veya özel kurum ve kuruluşlara, kırsal kalkınmaya ve bu konu ile ilgili akademik çalışma yapanlara literatür kaynağı olarak katkı sağlayacağı umut edilmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma bir literatür çalışması ve SWOT analizi şeklinde gelişmiştir ve konuyla ilgili olarak daha önce yapılmış olan yerli ve yabancı kaynaklardan ve belgelerden geniş bir kaynak taraması yapılmış, ayrıca internetten konuya ilişkin çalışmalar yapan kurum ve kuruluşların sitelerinde yayınlanan çalışmalardan ikincil veri kaynağı olarak yararlanılmıştır. Ayrıca Kayseri ilinin kırsal turizme ilişkin SWOT analizi yapılmış ve konuyla ilgili daha önce yapılan birincil veriye dayalı çalışmalardan yararlanılmış, istatistiksel veriler toplanmış ve konuların analizinde bu verilerden yararlanılmıştır.

SWOT analizi sayesinde yörenin veya bölgenin turizm potansiyelinin içsel faktörleri olarak güçlü ve zayıf yönlerini, dışsal faktörleri olarak fırsatlar ve tehditlerini ortaya çıkarılabilir. Böylece, bölge ve yöre için hedeflere uygun stratejilerin seçilmesi mümkün olmaktadır (Çolak, 2009: 126).

KIRSAL TURİZM KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Kendine has doğal ve kültürel özellikleriyle bir bütün olan kırsal alanlar, özellikle kent insanının geçmişten günümüze giderek artan tatil ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Kentte yaşayan insanlar, genellikle kırsal alanlara; tatil, günübirlik ya da akraba-tanıdık ziyaretleri amacıyla gitmektedir. Kırsal yaşam biçiminin çekiciliği özellikle bu alanlarda stres ve baskı kaynaklarının olmayışı, bireylerin özgür davranmasını sağlayacak uygulamaların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş, böylece "Kırsal Turizm" denilen bir turizm türü doğmuştur (Özkan, 2007: 85-86).

Kırsal turizm; kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer alternatif turizm türleriyle de kolay bir şekilde bütünleşebilen bir turizm türüdür. Bu nedenle, çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilmektedir (Soykan, 2003: 2).

Kırsal turizm; geçmişten devraldığı sosyo kültürel değerlerle etkileşim halinde olan ve kırsal alanda yaşayan toplum tarafından oluşturulan, dinlenme ve bilgilenme amacıyla kırsal alana has üretim ve huzur ortamından ve doğal kaynaklardan, yararlanma faaliyetidir (Özçatalbaş, 2006: 3).

Ailelerin kentin yaz sıcaklarından kurtulma girişiminde bulunarak çiftçi akrabalarını ziyaret etmeleri 1800'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Kırsal alanlara olan ziyaret 1920'lerde otomobilin yaygın kullanımı ile daha popüler hale gelmiştir. Kırsal rekreasyon, 1930 ve 1940'larda Büyük Buhran ve II. Dünya Savaşı'nın streslerinden kurtulmak isteyenler tarafından yeniden ilgi görmüştür. Kırsal rekreasyon için yapılan bu talepler, 1960'lar ve 1970'lerde at sırtında gezme, hayvanat bahçeleri ve çiftlik nostaljisine geniş bir ilgi gösterildi. Çiftlik tatilleri, oda + kahvaltı konaklamalar ve ticari çiftlik turları 1980'li ve 1990'lı yıllarda daha da yaygınlaşmıştır (Holland ve Wolfe, 2000: 2).

18. ve 19. yüzyıllarda sanatta romantik akımın ortaya çıkması, kent sınırları dışında rekreasyonun artmasına neden olan önemli bir faktör olmuştur. Almanya'daki orta sınıfın 1873 ve 1914 yılları arasında ucuz konaklamak için dağlık alanlarda gerçekleştirdikleri tatiller kırsal turizmin ilk izleri olarak kabul edilebilir. 1960 ve 1970'li yıllarda teknolojinin gelişmesi, motorlu araçların artması ve yaşam standartlarının artması ile birlikte, İngiltere'de orta ve üst sınıf ziyaretçi kitlesi, kırsal turizm olayının gelişiminde oldukça etkili olmuştur. 1970'li yıllardan sonra orta ve üst sınıfların kırsal bölgelerdeki tatillere olan ilgi ve meraklarının artması, kırsal turizmin gelişmiş ülkelerde faaliyete geçmesini sağlamıştır. 1990'lı yıllarda kırsal turizm yeni turizm faaliyetleri ile geleneksel kırsal turizm anlayışında davranış biçimlerini ortaya çıkarmıştır. Yaşam tarzındaki değişiklikler, harcanabilir gelir seviyesindeki

artış, araba sahibi olunması, ikinci tatiller (hafta sonu tatili) gibi etkenler kırsal turizm pazarının öneminin ve gelişiminin hızlanmasına katkı sağlayacak faktörler olmuştur. Özellikle, çiftlik evlerinde misafirlere konaklama imkanı verilmesi ve misafirlerin kendi yemeklerini kendilerinin yapmasına imkan tanınması ile kırsal turizm hareketleri hızlanmış ve yaygınlık (popülerlik) kazanmıştır (Ayaz, 2012: 45-46).

Tüketicilerin deniz, kum ve güneş şeklinde özetlenen klasik kitle turizminden sıkılmaları, turizm faaliyetlerini ülkelerin tüm bölgelerine yayma ve dört mevsim turizmden yararlanma anlayışının gelişmesi, turist yapısının değişmesi, turist profilinin değişmesi ve turistlerin çevre bilincinin artmasıyla doğaya özlem, ilginç yerleri gezme-görme, ilgi ve merakın artması, otantik kültürleri tanıma arzusunun artması yani insanların tatil ve turizm anlayışlarına ilişkin beklentilerinin değişmesi, talep yapısının değişmesi, kırsal kalkınmanın gerçekleşmesinde, tarımsal kalkınma ve kırsal sanayi yaklaşımlarının yanında kırsal turizmin önemli bir araç olarak görülmesi kırsal turizmin son dönemde popüler bir turizm türü haline gelmesinin başlıca sebepleri olarak açıklanmaktadır (Şahin, 2013: 776).

KIRSAL TURİZMİN ÖZELLİKLERİ

Bir bölgede, coğrafi konumun ve kuruluş yerinin uygun olması, bölgeye özgü gelenek-görenekler, kıyafetler, yiyecekler, içecekler, sanat, zanaat ve etkinliklerin (festival, şenlik vb.) olması, bölgedeki ulaşım, konaklama, yiyecek-içecek gibi işletmelerin uluslararası standartlara uygun olması, bölgenin sahip olduğu biyolojik çeşitlilik, doğal çekicilikler, estetik, bölgedeki peyzajın çekiciliği ve bölgenin sahip olduğu kültürel miras kırsal turizmin oluşabilmesi için büyük önem arz etmektedir (Güney ve Göller, 2016: 26).

Kırsal turizmin, kırsal alanlarda gerçekleşmesi, açık alan, doğayla temas, doğal dünya, kültürel miras, geleneksel toplumlar ve geleneksel uygulamalar gibi kırsal dünyaya özgü özellikler üzerine kurulması, kırsal ölçekli yerleşimler ve binalar nedeniyle genellikle küçük ölçekli olması, yavaş ve organik bir gelişim gösteren yerli ailelerle ilişkili olduğundan geleneksel bir yapıda olması, büyük oranda yerel olarak kontrol edilebilir olması, kırsal çevre, ekonomi, tarih ve konum gibi karmaşık modellerini temsil edecek şekilde birçok farklı türü olması ve uzun dönemde bölgenin yararına gelişmesi gibi çeşitli temel özelliklere sahiptir (Ayaz, 2012: 44-45).

Ayrıca kırsal turizmin, her mevsim yapılabilen bir turizm türü olması, turizmin coğrafi dağılışında denge unsuru olması, birçok turizm türüne entegre olabilmesi, kırsal turizmde rekreasyonel etkinliklerin çok çeşitli ve özgün olması, kırsal turizmin turist profilinin farklı olması, doğal çevrenin ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunması, sürdürülebilir turizm anlayışının geliştirici bir unsuru olması ve bir ülkenin tanıtımında önemli bir araç olması gibi diğer temel özelliklere sahiptir (Kesici, 2012: 34). Tüm turizm destinasyonlarında olduğu gibi kırsal turizm destinasyonlarında da ulaşım, çekicilikler, imkanlar ve kolaylıklar gibi faktörlerin varlığı oldukça önemlidir (Dieke and Karamustafa, 2000).

Kırsal turizmin uygulandığı bölgede bölgesel gelişimi sağlaması, bölge halkına gelir sağlaması ve bölgesel kalkınmayı sağlaması gibi özelliklerinin yanında son dönemlerde farkındalığı artan ve çokça göz önünde bulundurulmuş sürdürülebilir turizm anlayışını geliştirmesi ve turizmi tüm yıla yayma planı için bir araç olması dikkat çekmektedir.

KIRSAL TURİZMİN FIRSATLARI

Kırsal turizm turistlere ve turizmin yapıldığı bölge halkına birçok fırsat sunmaktadır. Kırsal turizmin fırsatları dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar; eğitimsel fırsatlar, eğlence (etkinlik) fırsatları, konaklama fırsatları ve pazarlama fırsatlarıdır. Bunlar şöyle açıklanmıştır (Gümüş, 2015: 32):

- **Eğitimsel fırsatlar:** okul turları, tarımla ilgili kurum gezileri, bahçe turları, tarımsal sergiler ve ürün tanıma programları.
- **Eğlence (Etkinlik) fırsatları:** tarımsal fuarlar, çocuklar için aktiviteler, at binme, traktör, römork kullanma, avcılık, balıkçılık, kayak vb.
- **Konaklama fırsatları:** yatak ve kahvaltı, misafir evi, köy evi ve kamp yerleri.
- **Pazarlama fırsatları:** yol kenarı stantları, çiftlik market, hediye dükkanları, kendin topla uygulamaları, restoran, ekmek pişirme, fırın, düğün organizasyonu ve özel kutlamalar.

Kırsal turizmin diğer fırsatları; çiftlik pazarları ve özel ürünler, ürün işleme, fuarlar, festivaller ve özel etkinlikler, atlar ve diğer çiftlik hayvanları, benzersiz yemek deneyimleri, yaban hayatı ve balık, doğaya dayalı rekreasyonlar, çiçek yetiştirme, eğitim, miras ve kültür, sanat ve el işi, çiftlik, çiftlik konaklamaları, turlar, kendin seçme, toplama, büyütme ve budama gibi uygulamalar, faaliyetler ve etkinliklerden oluşmaktadır (Maetzold, 2002: 85-86).

Ayrıca, kırsal turizmde tarihi rekreasyonlar, tarihi çiftliklerde yaşama, hatıra bitki ve hayvanlar, ağaç yapılar, koyun kırpma, yün işleme, ücretli balık tutma ve av yapma, çiftlik tatilleri, çiftlik turları, at binme, kayak yapma, kamp yapma, piknik alanları gibi fırsatlar bulunabilmektedir (Adam, 2004: 16).

Kırsal turizmdeki diğer etkinlik fırsatları genel olarak şöyledir (Ongun vd., 2015: 103-104):

Turistlerin aktif (uygulayıcı) veya pasif (izleyici) olarak katılabildiği etkinlikler olarak; tarımsal çiftlik veya köylerde; tarıma ve hayvancılığa dayalı etkinlikler (meyve, sebze, çiçek vb. ürünlerin toplanması, hayvan besleme, peynir veya yoğurt yapma, yün işleme), yerel el sanatlarıyla ilgili uygulamalar (dokumacılık, dikiş-nakış-örgü işleri, seramik, bakır, demir, ağaç, cam işleri), Müze (doğa tarihi, arkeoloji, etnograf), ören yeri, anıt, gibi tarihsel-kültürel yerleri (Milli park, doğal anıt, hayvanat bahçesi, ilginç oluşumlar) gezmek, yürüyüş, at veya bisiklet ile yakın çevre turları. Piknik ve sportif etkinlikler. Hobi etkinlikleri (fotoğraf çekme, resim yapma, koleksiyon), animasyon gösterileri (köy düğünü, halk dansları), çeşitli kurslar (geleneksel el sanatları, yemek, spor, müzik, halk dansı, yerel üretim teknikleri, şifalı doğal bitkiler, turizm-çevre-koruma), bilimsel inceleme, gözlem, araştırmalar ve yarışmalar (sportif, kültürel vb.), fuar, şenlik, özel kutlama günleri, panayır, festival, eğlence, konser vb. okuma salonlarında kitap, dergi, gazete gibi şeyleri okuma, çay bahçesi gibi yerlerde buluşma, sohbet etme, güneşlenme ve manzara seyretme gibi çocuklar, gençler ve yaşlılar için düşünülmüş özel etkinlikleri içermektedir.

KIRSAL TURİZMİN AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI

Kırsal turizmin ülkeye, bölgeye, çevreye ve paydaşlara birçok avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Kırsal turizm, işletme faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve gelir kaynaklarının çoğaltılması, üreticilerin yaşam tarzlarının turistlerle paylaşımına olanak sağlanması, küçük ölçekli işletme faaliyetlerinin değerlendirilmesi, işletme personelinin iletişim becerilerini geliştirmesi, kırsal kesimdeki kadın ve çocuklar için yeni fırsatlar sunması, toplumsal aktivitelerde önemli rol oynaması, tarım sektörünün kalkınmasına yardım etmesi, sürdürülebilir yerel endüstrilere model olması, ekili alanlar ve kır manzarası olmak üzere tarımsal alanların korunmasına yardım etmesi kırsal alanlarda iş fırsatları yaratması, tarımsal ürünlerin pazarlanması için fırsatlar sunması, kır ve kent yaşamı arasında sosyal ve ekonomik bağlantı kurması, kent insanının bakış açısından tarımsal faaliyetlerin saygınlığını artırması gibi ülkeye, bölgeye, çevreye ve paydaşlara birçok avantajları bulunmaktadır (Gümüş, 2015: 34).

Kırsal turizmin sağladığı diğer avantajları (yararları) ise ekonomik gelişme, çeşitlenme ve istikrar sağlama, var olan ve yeni açılan iş alanlarında, yeni istihdam olanakları yaratma,

kamu hizmetlerinin gelişmesi, el sanatlarının, geleneklerin ve kültürel kimliğin yeniden canlandırılması, sosyal iletişim ve etkileşim olanaklarını artırması gibi sosyo-kültürel alanda gelişme sağlaması, doğal çevrenin, geleneksel mimari yapıların korunmasını ve gelişmesini sağlaması, istihdam, ek gelir, kişisel gelir, yaşam düzeyi, kırsal göç ve kamu gelirlerini olumlu yönde etkilemesi gibi yararlarından oluşmaktadır.

Kırsal turizmin ilk olarak başlangıçta maliyetleri arttırmasına paralel olarak para ve zaman ihtiyacını arttırabilmesi, kırsal alanlarda tarımsal faaliyetlerin aksamasına neden olabilmesi, bireylerin iş yoğunluğunu arttırması, ek maliyetler çıkarması, özel mülkün ziyaretçilere açılması, hafta sonları da çalışılması nedeniyle sosyal yaşama sınırlama getirmesi gibi birçok dezavantajları içermektedir (Gümüş, 2015: 34).

KIRSAL TURİZMİN ETKİLERİ

Kırsal turizmin ekonomik, fiziksel çevre ve sosyo-kültürel açıdan olumlu ve olumsuz birçok etkisi bulunmaktadır.

Tablo 1. Kırsal Turizmin Etkileri

Ekonomik Etkileri		Fiziksel Çevre Üzerindeki Etkileri		Sosyo-Kültürel Etkileri	
Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz
Bölgede Yaşayanlara Gelir Sağlar, Milli Geliri ve Kişisel Geliri Arttırır	Yabancı Sermaye Akımı	Altyapı ve Üstyapının gelişmesi	Çevre Kirliliği	Farklı Kültürleri Tanımak	Kültürel Yozlaşma
Kırsal Bölgelerde Kadın İstihdamını arttırması, Kırsal Kalkınmayı Sağlar ve Uluslararası Rekabete Katkı Sağlar	Enflasyonun Artması	Çevreye Olan Duyarlılığı Arttırmak, Atıkları En Aza İndirmek ve Çevre İle İlgili Girişimlere Liderlik Yapmak	Doğal sistemin Bozulması	Toplumun Dış Görünüşünü Değiştirmek	Yabancı Korkusu (Xenophobia)
Köyden Kente Göçü Önleme ve İstihdam Yaratma	Sermaye Akımı	Yenileme Çalışmalarının Artması	Estetik, Gürültü, Su ve Hava Kirliliği	Kırsal Alanlardaki Kadının Öneminin Fark Edilmesi	Ön Yargıların Oluşması
Turizm Sezonunu Uzatma ve Alternatif Turizm Türlerini Geliştirme	Yabancı İstihdamı	Sürdürülebilirliğin Farkındalığının Artması	Aşırı Kalabalık	Kırsal Alanlarda Üretilen El Yapımı Butik Ürünlerin Öneminin Artması	Aile Yapısını Zedelemesi
Ekonominin Büyümesini sağlar, Tarım, Sanayi, Hizmet, Ulaşım vb. Sektörleri geliştirir	Dışarıdan Alım Yapma Yöneliminin Artışı	Ulaşım Ağlarını Geliştirir	Yapılaşmanın Hızlanması	Kültürü Muhafaza etmek	Kültürel Değerleri Ticarileştirme
Kırsal Bölgenin Tanıtımını sağlar	Mevsimlik ve Yarı Zamanlı İstihdam	Teknoloji ve İletişim Olanaklarını Geliştirir	Biyçeşitliliği ve Zoolojik Çeşitliliği Olumsuz Etkilemesi	Toplum Alt Yapısını Oluşturmak	Ahlaki değerlerin bozulması
Döviz Girdisi Sağlar, Devlet Bütçesine Gelir Sağlar ve Ödemeler Bilançosunu olumlu yönde etkiler	Yatırım Maliyetlerinin Artması	Kamusal ve Özel Tesislerin Kurulmasını Sağlar	Doğal ve Yapay Çekicilikleri Tahrip Etmesi	Hoşgörünün Artması	Nüfusun Artması
Yabancı Sermayeyi çeker ve Yatırımların Artmasını sağlar	Arsa Fiyatlarının Artması	Çevreye Olan önemin Artması	Altyapıyı Aşırı Kullanım Nedeni İle Tahrip Etmesi	Boş Zamanın Değerlendirilmesi	Kötü Alışkanlıkların Artması
Yerel Beşeri ve Ekonomik imkanların Artması	Yabancı Sermayeye bağlılığın Artması		Aşırı Enerji Tüketimi		

Kaynak: (Çolak, 2009: 46-53; Şanlıoğlu, 2017: 59-110'dan uyarlanmıştır).

İlk olarak, Tablo 1’de kırsal turizmin ekonomik etkilerinin olumlu yönlerini incelersek kırsal turizm uygulandığı bölgede yöre halkına istihdam imkanı sunmakta böylece onlara gelir sağlayarak kırsal alanlardan şehirlere olan göçü önlemektedir. Daha sonra, kırsal turizm ürün çeşitliliği oluşturarak turizm sezonunu tüm yıla yaymayı sağlar bu da turizmde ve diğer sektörlerde canlılık oluşturmaktadır. Ayrıca kırsal turizm bulunduğu bölgenin tanıtımı, reklamını sağlar böylece imaj oluşturarak bölgeye yatırımları çekmekte ve ekonomik kalkınmayı sağlamaktadır. Olumsuz yönlerine baktığımızda bölgeye olan yabancı sermaye girişini, yabancı personel istihdamını ve ithalatı artırmakta bu nedenle bölgeye olan katkı azalmaktadır. Diğer yandan bölgede enflasyonist etkiler oluşturması ve geçici personel istihdamı sağlamaı yerel halkı ve turistleri ekonomik yönden olumsuz etkilemektedir. Kırsal turizmi fiziksel olarak incelersek bulunduğu bölgeye altyapı ve üstyapı yatırımları çekmesi, bölgede var olan tarihi ve turistik binaların yenilenmesini sağlamaı ve doğanın korunmasını sağlamaı gibi pek çok olumlu fiziksel etkileri vardır. Olumsuz fiziksel etkileri ise turistlerden, işletmelerden ve yerel halktan kaynaklanan çevre kirliliği, doğanın tahrip edilmesi ve ekosistemin olumsuz yönde etkilenmesi vb. etkilerden oluşmaktadır. Sosyo-kültürel olarak, insanların farklı kültürleri tanıması ve farklı kültürden insanların birbirleriyle iletişimi sonucu kültür etkileşimi yaşanması, toplulukların sosyalleşmesi, kadınların pazarlamak için el sanatları, süs eşyaları, hediyelik eşyalar vb. uğraşlara önem vermesi ve kadının istihdamı ile kadının öneminin artması ve turistlere daha çekici olmak için yerel halkın kendi kültürel değerlerini koruması vb. olumlu etkileri bulunmaktadır. Olumsuz olarak ise kültür etkileşimi sonucu insanların kendi kültürel değerlerini kaybetmesi ve yerel halkın bazı ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel olumsuz etkilerden dolayı turistlerden, yabancılardan uzaklaşması, çekinmesi ve turistleri istememesi gibi çeşitli etkileri bulunmaktadır.

Turizm faaliyetlerinin bir yerde gelişmesi ve yaygınlaşması daha düşük vasıflı kişilerin istihdam edilmelerini sağlayacak ve yöresel istihdamı arttıracaktır. Buna ek olarak, kadın, engelli, vasıfsız işçi vb. kişilerin sektörde daha kolay istihdam edilmesini sağlayacak ve böylece, gelir seviyesi artarak gelir dağılımında eşitliğin sağlanabilmesi için sınırlı olsa da olumlu bir etki oluşturacaktır (Şanlıoğlu, 2017: 79).

KIRSAL TURİZMDE KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARI

Ülkemizde son zamanlarda kırsal turizmin gelişmesini ve kırsal kalkınmanın desteklenmesini sağlamak için bazı kurumlar ve dernekler tarafından yeni stratejiler ve politikalar geliştirilmekte ve bu doğrultuda projeler oluşturulmaktadır. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından kırsal kalkınma politikası kapsamında kırsal turizmin gelişmesini sağlamak için bazı destekler sunulmaktadır. Bunlar:

IPARD, Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA) Kırsal Kalkınma bileşenidir. IPARD, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politikalarının uygulanması ve yönetimi için uyum hazırlıklarını ve bu kapsamda politika geliştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından 25 Şubat 2008 tarihinde onaylanan Kırsal Kalkınma (IPARD) Programı; Türkiye'nin katılım öncesi dönemdeki öncelikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için kapasite oluşturmayı hedeflemekte, işletmeleri AB standartlarına yükseltmeyi amaçlamaktadır. “Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi” tedbiri kapsamında; çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinin ve geliştirilmesinin, yerel ürünler ve mikro işletmelerin ekonomik gelişiminin, kırsal turizmin gelişiminin ve kültür balıkçılığının gelişiminin desteklenmesi sağlanacaktır. Kırsal turizmin geliştirilmesi tedbiri kapsamında mikro/küçük girişimciler veya çiftçiler tarafından kurulacak pansiyon, “oda ve kahvaltı” konaklama ve restoran hizmetlerinin gelişimini, çiftlik turizmi tesislerinin kurulması ve geliştirilmesini ve turistik rekreasyonel faaliyetler (sportif aktiviteler,

doğa gezisi, tarihi geziler gibi) için kurulan tesislerin gelişimini desteklemektir. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) 15.000 Euro ile 400.000 Euro arasındaki yatırımları desteklemektedir. Yatırımlardaki harcamanın %50'sini kamu katkısı (Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti) diğer %50'sini sahibinin (yatırımcının) katkısı oluşturmaktadır. Yani; %50 destek sağlanmaktadır (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, 2013: 6-9).

Avrupa Birliği tarafından aday veya potansiyel olarak aday olan ülkelere destek olmak için “Kırsal Kalkınma için Katılım Öncesi Yardım Aracı” (IPARD (Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development)) kırsal turizm konusunda oldukça önemli bir finansal yardım aracıdır. IPARD programı kapsamında Avrupa Birliği tarafından 2007 ve 2013 yılları arasında Türkiye’ye 854,6 milyon Avroluk finansal yardım ayrılması sağlanmıştır. İkinci bir program olarak oluşturulan IPARD II programı kapsamında, 2014 ve 2020 yılları arası için Türkiye’ye 4,45 milyar Avroluk finansal yardım ayrılması sağlanmıştır. Avrupa Birliğinin ortak tarım politikası, kırsal kalkınma politikası ve diğer ilgili politikalarının uygulanması için üyelik öncesi uyum hazırlıklarını, kapasite oluşturmayı ve işletmeleri Avrupa Birliği standartlarına göre tasarlamak ve bu yönde politika geliştirilmesini desteklemek, kırsal ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi IPARD programının temel amaçlarıdır. Finansal yardım olarak, 2014 ve 2020 yılları arası için Tarım ve Kırsal Kalkınma alanına 912,2 milyon Avro ayrılmıştır. Kırsal turizm desteklenen proje konuları içerisinde yer almakta ve kırsal turizm ve rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilmesi için uygulanabilecek politikalar, Türkiye’de IPARD II programını koordine eden Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından da bu kapsamda değerlendirilmektedir. 2015 yılında IPARD II programı kapsamında, desteklenecek tedbirler içerisinde “Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme” başlığı altında kırsal turizm ve rekreasyonel faaliyetler için 15.732.000 Avroluk finansal destek ayrılması sağlanmıştır (Taş vd., 2016: 894-896). Yeni dönem IPARD Programı kapsamında, kırsal turizm, kırsal alanlardaki yerel ürünlerin üretimi ve balıkçılık gibi alanlardaki yatırımlar için finansal destek verilmesi planlanmakta ve çevre dostu ve sürdürülebilir politikalarla bütünleşen yeni programın kırsal turizm açısından büyük bir desteği olacaktır (Dinçer vd., 2015: 57).

TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü, Bilgi ve Tecrübe Takası) Projesi kırsal turizmin gelişmesine yardımcı olarak kırsal kalkınmayı sağlamaktadır (Özkan, 2007). TaTuTa projesi ile doğal yaşam faaliyetleri içerisindeki gruplar ve bireyler arası iletişimin güçlendirilmesi, doğal üretimin oluşturulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, kentlerde yaşayan insanların doğal yaşamı deneyimlemesi, sorumluluk hissetmesi ve böylece günlük yaşamında daha fazla uygulaması, üretim ve tüketim etkinliklerinde bizzat kendilerinin doğal yöntemleri öğrenmesi, deneyimlemesi ve bilgileri paylaşması, doğa dostu üretim ve tüketimde, toprak, hava ve su kalitesinin, biyolojik çeşitliliğin, iklimlerin ve diğer doğal döngülerin sürdürülebilirliği amaçlanmaktadır. (Özkan, 2007: 104-105).

Bölgesel düzeyde kırsal kalkınmayı sağlamak amacıyla yürütülen kırsal turizm uygulaması olarak ise Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Kültür ve Turizm bakanlığı işbirliği yanı sıra Efes Pilsen’in finansal yardımı ile 2007’de uygulamaya konulan bölgesel bir kalkınma projesi olan Doğu Anadolu Turizm Geliştirme Projesi (DATUR) örnek verilmektedir. Doğal ve yapay çevreyi korumak, kültürü korumak, sürdürülebilir bir anlayışla Çoruh Havzası’nı alternatif turizm destinasyonu yapmak, iş olanakları sağlamak, gelir düzeyini ve yaşam standartlarını yükseltmek DATUR projesinin temel amaçları arasındadır. (Kuter ve Ünal, 2013: 199). Ülkemizde yeni kırsal turizm destinasyonları bulmak, bölgede kırsal turizmi tesis etmek ve bölgede var olan kırsal turizmi geliştirmek için pek çok projeler oluşturulmuş ve politikalar uygulanmıştır. Özellikle, Avrupa Birliği tarafından Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu vasıtasıyla 2007-2013 yılında Türkiye’ye kırsal kalkınma ve kırsal turizm faaliyetleri için 854.6 milyon Euro, 2015’de 15.732.000 Euro, 2014-2020 dönemi için 4.45

milyar Euro finans ayrılması Türkiye'nin Avrupa Birliği ile işbirliği yaparak Türkiye'de kırsal turizmi geliştirmek için önemli adımlar atıldığını göstermektedir. Tabii ki kırsal turizmin uygulandığı bölgede birçok ekonomik, fiziksel ve sosyo-kültürel olarak olumlu etkilerinin olması, ülkeyi ve bölgeyi kalkındırması ve çeşitli katkılar sağlamasından dolayı hem devlet tarafından hem de vakıf, dernek, organizasyon vb. resmi veya özel kurum ve kuruluşlar tarafından ülkemizdeki kırsal turizm potansiyeline sahip alanlarda kırsal turizmi tesis etmek ve geliştirmek için bazı projeler oluşturulmuş bu projelerle kırsal turizmin desteklenmesi sağlanmıştır. Bu projeler ve bu projeleri uygulayan kurum ve kuruluşlar yukarıda açıklanmıştır. Elbette bu projelerin oluşturulmasında ve uygulanmasında işbirliği içinde olmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYA'DA KIRSAL TURİZM

Türkiye'de Kırsal Turizm

Kırsal turizm faaliyetlerine Türkiye yönünden bakıldığında, genellikle doğa gezileri ve doğa sporlarını kapsayan açık hava etkinlikleri ve kırsal rekreasyonel etkinlikler, alışveriş, kırsal alanlarda günübirlik konaklama ve yeme-içme faaliyetleri görülmektedir. Kırsal turizmin büyük kentlerin etrafında (İstanbul, İzmir vb.), turistik bölgelerde (Muğla, Antalya vb.), tarihi ve kültürel çekiciliklere sahip bölgelerde (Bursa, Kastamonu (Safranbolu) vb.) ve antik kentlerin etrafındaki köylerde geliştiği görülmektedir (Özkan, 2007: 102). Ülkeye ikinci kez gelen turistler turistik ürün çeşitlendirme kapsamında geliştirilen alternatif turizm türlerini daha çok tercih etmektedir. Türkiye'ye ilk kez gelen turistler ilk olarak tanındık yerleri ziyaret etmekte ve memnuniyetle ayrıldıktan sonra yeniden gelmek istemeleri durumunda ise alternatif ürünleri tercih etmektedirler (Çetinel, 2005: 103).

Türkiye'de turizmin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için dağlık alanlardan yararlanma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Her geçen gün popüler turizm destinasyonu olarak dağlık alanlar farkındalık oluşturmaktadır. Temiz hava, güzel manzara, doğal yaşam, yerel kültür, doğa ile etkileşim, doğa içinde olma ve doğa sporları (akarsu sporları) vb. özellikler dağlık alanları çekici hale getirmektedir. (Duran, 2012: 48). Dünyada olumlu bir imaja sahip olan ve bilinen Türkiye'nin yerel yiyecek ve içecek kültürü ve kırsal turizm ve gastronomi turizminin birbirini tamamlayıcı özelliğe sahip olması oluşturulabilecek herhangi bir kırsal turizm destinasyonunda çekiciliği arttırmak için kullanılabilir. Turistler ziyaret ettiği destinasyonda eşsiz bir yeme-içme kültürünü deneyimlemek istemektedirler. Kırsal alanlardaki pazarlar, yerel peynir, zeytinyağı ve mantar üreticileri, arıcılık ve üzüm bağları, yiyecek ve içecek etkinlikleri (festival, şenlik vb.), ve çoğu kırsal alanların kendine has yeme-içme kültürü vb. sahip olunan özellikler Türkiye'de kırsal turizm çalışmalarına yardımcı olabilecek nitelikteki önemli özelliklerdir (Kesici, 2012: 36). Bölgeye has, doğal malzemeler kullanılarak, el emeği ile üretilen butik ürünler turistlerin o bölgeye olan taleplerini arttırmaktadır (Bozok vd., 2014: 68).

Yaylaların zengin olduğu bölgelerden biri olan Doğu Anadolu Bölgesinin önemli illerinden biri olan Erzurum başta olmak üzere Palandöken Dağları, Tortum Şelalesi, Uzundere Dinlenme Vadileri, Rize Kaçkar Dağları ve Artvin ve çevresi kırsal turizm bakımından oldukça önem arz etmektedir. Türkiye'nin farklı bölgelerindeki özellikler; Türk kültürünün yansıtıldığı yöresel el sanatları, Anadolu folkloru, geleneksel köy düğünleri, geleneksel sporları (cirit, deve ve boğa güreşleri vb.) doğal florası, biyoçeşitliliği, eşsiz manzaralara sahip yaylaları ve ormanları kırsal alanların yapısını oluşturmaktadır (Çeken vd., 2007: 9). Türkiye'de kırsal turizmin tamamlayıcısı olan bağ turizmini geliştirmek amacıyla gelen turistlerin ilgi ve meraklarını çekebilecek etkinlikler organize edilebilir. Turistlere üzüm hasadı ve tadımı yaptırmak, pekmez yaptırmak, o bölgeye has üzümlerden yapılmış şarapları tattırmak, şarap fabrikalarını gezdirmek ve bilgilendirmek, kendi şaraplarını yaptırmak ve yörenin tanıtımı için bağ festivalleri düzenlemek, bağ turizminin ekonomik olarak ülkemiz açısından kalkınmayı

teşvik ettiğinden dolayı oldukça önemlidir. Türkiye’de kırsal turizm açısından önemli destinasyonlar başlıca; Çanakkale/Bozcaada, İzmir/Şirince, Çeşme (Alaçatı), Foça, Nevşehir/Kapadokya, Tekirdağ/Şarköy, Mürefte, Denizli/Pamukkale, Balıkesir/Avşa, Bursa/İznik kırsal turizm açısından potansiyeli yüksek ve ülkemizde turizmin gelişimine katkıda bulunabilecek bölgelerdir (Türkben vd., 2012: 48). Ülkemizde kırsal turizme elverişli bazı destinasyonlarda gerçekleştirilen turistik faaliyetler şunlardır:

- Gün batımını ve doğuşunu izlemek için iyi bir yer olan Nevşehir’in Ortahisar bölgesindeki Kızılçukur Vadisinde yerel yönetim tarafından turistlere 1,5 \$ dolara tur düzenlenmekte ve günlük neredeyse bölgeyi 30.000 turist ziyaret etmektedir. Ürgüp’ün yerel yönetimi ise Kapadokya bölgesindeki kırsal hayatı tanıtmak için 50 milyon dolar bütçe ile kırsal turizm projesi uygulayacağı ve bu proje içerisinde turistlerin köy düğünleri, yerel yemekleri pişirmek, inek ve koyun sağmak ve kırsal hayatı deneyimlemek gibi etkinliklere katılacağı belirtilmektedir (Karamahmet ve Aydın, 2016: 56).
- Ülkemizde bazı kırsal bölgelerde; (Nevşehir) Kapadokya’da Güneş Doğudan Doğar, Yazıtlar ve Asmalı Konak, (Bursa) Cumalı Kızık’ta Kınalı Kar, (İzmir) Şirince’de Hekimoğlu gibi diziler çekilmiş ve böylece birçok kişi film ekibini görmek, nostalji yaşamak ve tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için bölgeye akın etmiştir (Çolak, 2009: 99-100).
- Fethiye’nin kırsal bölgelerinde doğal görünümüyle yenilenmiş tatil amaçlı kırsal evler bulunmakta ve buralarda Huzur Vadisi organizasyonu tarafından yoga, doğa gezisi ve alternatif tedavi imkanları sağlanmaktadır. Ayrıca, Tohum organizasyonu tarafından turistlerin yemek pişirmek, eşeğe veya ata binerek günlük yaşama katılmak, doğal tarım yapmak vb. çeşitli etkinliklere aktif olarak katılma imkanı vererek kırsal yaşamı deneyimleme imkanı vermektedir (Çolak, 2009: 100).

Bozcaada: Kırsal Turizm açısından potansiyeli yüksek doğal çekiciliklere sahip (bağları, bağ evleri, kumsalları, denizi, koyları, dağları vb.) kırsal turizmin gelişimine katkıda bulunan oldukça önemli huzur ve sakin bir destinasyondur (Türkben vd., 2012: 48).

Şirince: Doğal, tarihi ve kültürel çekicilikler açısından zengin, uygun coğrafi konumu, kırsal alanlarda pansiyon şeklinde konaklama tesislerinin bulunması ve bölgede şarap üretimi ve pazarlamasının yapılması Şirince’yi kırsal turizm açısından Türkiye’nin en tanınmış bölgelerden biri haline gelmesini sağlamıştır (Ün vd., 2012: 348).

Kapadokya: Kayseri, Nevşehir, Niğde, Aksaray ve Kırşehir illerinin civarında birleşmekte ve Uçhisar, Göreme, Avanos, Ürgüp, Derinkuyu, Kaymaklı, Ihlara ve civarından oluşmaktadır. (Türkben vd., 2012: 49).

Avşa Adası: Doğal güzelliklere sahip güzel bir görünümü olan ve Marmara Denizi’nin güney batısında bulunan üç büyük adadan biridir (Türkben vd., 2012: 49).

Beypazarı: Tarihi, kültürel ve doğal çekiciliklere sahip, ünlü tarihi Beypazarı evlerinin olması, Ankaraya yakın olması, yerel halkın el yapımı ürünlerini sergilediği festivallerin ve etkinliklerin olması, yerel ürünlerin tanıtıldığı ve pazarlandığı günlük pazarların bulunması ve bunların yerel yönetim tarafından desteklenmesi Beypazarı’nı önemli bir destinasyon haline getirmektedir (Karamahmet vd., 2016: 112).

Mumcular: Kırsal turizm kapsamında Mumcularda zeytin festivali, halı ve el sanatlarının sergilendiği festivaller, doğa gezileri, bisiklet turları, yerel halkın yerel ürünleri sergilemesi, hobi bahçeleri, deve güreşleri ve kampçılık gibi etkinlikler yapılmaktadır. Aynı

zamanda Mumcular Bodrumun bir köyü olduğu için avantajlı konumda bulunmaktadır (Aydemir vd., 2013: 87-88).

Gökçeada: Doğal, tarihi ve kültürel açıdan önemli kaynaklara sahiptir. Rüzgâr sörfüne ilgisi olan turistler için önemli bir destinasyondur. Kuş gözlemciliği potansiyeline sahip Aydıncık'taki tuz gölünde, koruma altına alınmış flamingolar, yaban ördeği ve kaz gibi göçmen kuşlar bulunmakta ve bu göl çamur banyosu yapmak amacıyla turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Buna ek olarak, Gökçeada'da Marmaros şelalesi, Peynir kayalıkları, Yıldız koyu, Mavi Koy, Laz Koyu, Gizli liman ve özellikle Gökçeada Deniz Parkı gibi değerler adanın turizmine değer katmaktadır (Özdemir, 2012: 20).

Küre Dağları ve Zümrüt Köyü: Zümrüt Köyü'nde at yetiştiriciliği ve gezi parkurlarının oluşturulmuş, bölge halkının kırsal turizm konusunda bilincinin artması ve deneme faaliyetlerinin yapılması sağlanmıştır (Karamahmet vd., 2016: 111).

Azdavay: Kastamonu'nun Azdavay ilçesinde eko-turizmi geliştirmek ve bölge halkına sosyal ve ekonomik katkılar sağlamak amacı ile Eko-Turizmin Geliştirilmesi Projesi ve Yanık Ali Konağı Restorasyon Projesi uygulanmıştır (Dinçer vd., 2015: 57).

Tekelioğlu: Tekelioğlu köyü Marmara gölü kıyısında bulunmakta, yerel halkı balıkçılık ve çiftçilik faaliyetleri ile uğraşmaktadır. Organik tarım ürünleri üretimi, organik tarıma katılmak ve üreterek tatil yapmak, tarhana ovmak, erişte kesmek, pekmez kaynatmak ve yöre türkülerine eşlik etmek gibi faaliyetlerle bölgede kırsal turizmin gelişimine katkı sağlanmaktadır (Gürdoğan ve Tetik, 2016: 65).

Yukarıdan da anlaşılacağı gibi Türkiye'de birçok kırsal turizm potansiyeline sahip bölgeler bulunmaktadır. Bu alanların bazıları devlet, yerel yönetimler, dernekler, vakıflar vb. organizasyon ve özel veya resmi kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen birtakım politikalar ile geliştirilmiş ve daha da geliştirilmektedir. Bu destinasyonların hem doğal (göl, dağ, şelale, bioçeşitlilik, su ve su kaynakları, flora, bitki, hayvan vb.) hem de tarihi ve yapay (tarihi evler, müzeler, kültür, gelenek-görenek, yöresel ürünler vb.) çekicilikler bakımından zengin olduğu ve çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bu çeşitliliğin turistlerde ilgi ve merak oluşturduğu düşünülmektedir. Turistlerin ilgi ve meraklarının sonucu kırsal destinasyonlara turist grubu akın etmektedir. Ayrıca ülkemizin bazı kırsal alanlarında çekilen filmlerin bölgenin tanıtımına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Böylece bu alanlara özellikle yerli turistlerin yoğun ilgisi oluşmuş ve bölgeye ziyaret düzenlemişlerdir.

Dünya'da Kırsal Turizm

Almanya: 1970'li yıllarda Almanya Gıda, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın desteği ve teşviki kırsal turizme olan ilgi ve merakı arttırmıştır. Almanya'da yıllık 100 gün konaklama imkanı sağlayan 184 bin yatak kapasiteli bir kırsal turizm konaklama tesisi yerel halka ek gelir sağlamaktadır (Özkan, 2007: 98-99). 2005 yılında Almanya'da yaklaşık 1500 kırsal turizm işletmesi vardır. Ülkenin çoğu bölgesinde kırsal turizm faaliyetleri ile ilgili örnekler bulunmaktadır. (Aytüre, 2013: 14).

İngiltere: 1993'de, Nisan ve Ekim ayları arasında, kırsal alanlara 590 milyon ziyaret yapılmış, yıllık ise 1 milyar ziyaret yapılmıştır. Oda + kahvaltı şeklinde neredeyse 107.000 kırsal konaklama yapılmaktadır. 1973'de Devon kenti kırsalında tarımda 2.250 kişi istihdam edilmiş ve daha sonra kırsal turizm vasıtasıyla istihdam 38.800 kişiye yükselmiştir (Özkan, 2007: 100). Kırsal turizm ve kırsal rekreasyonel faaliyetlere katılım oranı ve çiftliklerin kırsal turizmde kullanılma oranı İngiltere'de çok yüksektir. Kalite kontrol sisteminin kullanılması ve eğitimlerin verilmesi İngiltere'deki farklılıklardandır (Aytüre, 2013: 14).

Fransa: Fransa'da 1954 yılında "Gite Rural de France" adıyla kırsal turizm ağı oluşturulmuş ve buna bağlı 58 bin kırsal turizm işletmesi bulunmaktadır (Aytüre, 2013: 13). 1970'den itibaren devlet desteği ve teşviki ile Yeşil tatil köyleri, ulusal ve yerel parklar, su kenarında dinlenmek ve eğlenmek amaçlı tesisler ve pansiyonlar oluşturulmuştur (Özkan, 2007: 93).

İtalya: 1980'de nüfusun %10'u tarım sektöründe çalışmış 1960 ve 1980 yılları arasında beş milyon kişi topraklarını bırakmış ve göç etmiştir. Bunun sonucunda, Ulusal Tarım ve Turizm Derneği kurulmuş, "Agri-tourismo (kırsal turizm)" hakkında farkındalık oluşmuş, tarımla uğraşan kişiler çiftliklerinin odalarını kiraya vermiş, yerel ürünlerini pazarlamış dolayısıyla kırsal turizm faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Sonraki yıllarda bazı bölgelerde (özellikle Abruzzia) göç yavaşlamış ve çiftçiler turistik uğraşlara eğilim göstermişlerdir. Ayrıca, bazı bölgelerde (Tuscany, Umbria, Latium, Liquria vb.) çiftlik evleri geliştirilmiş veya kırsal alanlara yeni villalar yapılmıştır (Özkan, 2007: 94-95).

Latium bölgesinde bir çiftlik; turistlere çiftlik evinde konaklama, at binme, balık tutma vb. imkanlar sunmaktadır. Tarihi yapılar, çiftlik hayvanlarının etlerinin satıldığı bir kasap dükkanı ve yöresel yemekler sunan restoranlar bulunmaktadır. 2000 yılında İtalya'da 9.314 kırsal turizm işletmesi vardır (Aytüre, 2013: 14). 13.500 kırsal turizm tesisi ve 150 bin yatak kapasitesi bulunmaktadır. Kırsal turizm bakımından 3.204 kırsal turizm çiftliği ile ülkenin %30'unu oluşturan Toskana İtalya'nın en gelişmiş ve tanınmış bölgesidir. 2004'de hükümet kırsal turizm için 441 milyon Avro finansal destek sağlamıştır (Özkan, 2007: 96).

İspanya: İspanya'da kıyı turizmi geliştiği için kıyı kesimden uzak dağlık bölgelerde alternatif turizm aranmaya başlanmış ve bunun sonucunda, kırsal turizm bilinci gelişmiştir. Sonrasında kırsal turizmi uygulamaya geçirmek için teknik ve yasal eğitimler verilmiş ve sonrasında uygulamaya geçilerek birçok kırsal turizm tesisi yapılmış ve işletmeye başlanmıştır. Tesisler tam olarak dolmuş ve başarıya ulaşmıştır. Ayrıca, İspanya'da kırsal turizm kapsamında turistlere; kamp yapma, at binme ve atlı gezi, doğa gezisi ve dağ gezisi gibi etkinlik imkanları verilmiştir (Karam Mehmet ve Aydın, 2016: 54).

Avusturya: Tarıma destek vermek ve kırsaldan kente göçü önlemek amacıyla kırsal turizm tesisleri oluşturulmuştur ve Avrupa'da kırsal turizm faaliyetlerini uygulayan en eski ülkelerdendir (Aytüre, 2013: 14).

Romanya: Romanya, kırsal turizm faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla Avrupa Birliğine katılım öncesi destek programlarından önemli ölçüde faydalanmıştır. Ayrıca, Romanya'da 2500'den fazla kırsal turizm tesisi ile 7500 oda kapasitesi bulunmaktadır (Aytüre, 2013: 14).

Yunanistan: Fransa ve Yunanistan birlikte kırsal bölgelerde ilk kez, kapasitesi küçük geleneksel konaklama birimlerinden oluşan "GUESTINN" adında konaklama tesisleri oluşturulmuştur. Tesiste, ülkenin toplam 13 bölgesinin 9'undan 42 üyeye sahip, 357 oda ve 1010 yatak kapasitesine sahiptir. Guest Inn otantiklik, çevre, kalite ve samimi ilişkiler düşüncesine sahiptir. Dostça karşılama, konforlu ortam, yerel mimariye saygı, otantizm ve huzurlu bir çevre kalitesi oluşturan dört etkidir (Özkan, 2007: 100-101).

Macaristan: Kırsal turizm Macaristan ekonomisi için oldukça önemlidir. Macaristan'da Balaton gölünün etrafında genellikle kırsal turizm faaliyetleri olarak folklor ve atlı gösteri düzenlenmektedir. Ek olarak, Kırsal turizm açısından Macaristan halkının misafirperverliği, kırsal alanlardaki çekici kültürel yapı, kaplıcalar, sıcak sular, ırmaklar ve göller çekici özelliklerdir (Karam Mehmet vd., 2016: 110).

Japonya: 19. yüzyıldan bu yana Japonya'da kırsal alanlardaki hayata ve yaşam tarzına olan ilgi ve merak artmış bunun sonucunda devlet tarım, ormancılık, balıkçılık vb. kapsayan

kırsal turizm faaliyetleri, kırsal turizm tesisleri ve sürdürülebilir turizm teşvik edilmiştir (Karamahmet vd., 2016: 110).

Finlandiya: Finlandiya’da kırsal bölgeler; takımadalar, yerel halkın yaşadığı kırsal bölgeler ve en önemli kırsal bölgeler ve kasaba yakınındaki kırsal bölgeler olmak üzere siyasi amaçlar açısından üç gruba ayrılmıştır. Finlandiya, turizmde pazar bölümlendirmeye gitmiş ve böylece kırsal turizmde odaklanma stratejisini kullanarak bütün pazarlama ve rekabet gücünü arttırmıştır (Karamahmet ve Aydın, 2016: 55).

İrlanda: Kırsal turizm faaliyetleri İrlanda’da kırsal alanlarda yapılan çiftliklerde yapılan uygulamalarla sürdürülmekte ve büyük tepeleri, kırları ve bölgeye olan gastronomi turlarının artması kırsal bölgelerin gelişmesini sağlayan faktörlerdir (Doğan ve Özaslan, 2017: 71; Karamahmet vd., 2016: 110).

Bulgaristan: Kırsal turizm faaliyetlerinin desteklenmesi için Bulgaristan’da “Leader” adında bir proje sayesinde bölge büyük bir pazar bölgesi haline getirilmiştir. Kırsal turizm faaliyetlerini destekleyici nitelikteki projeler vasıtasıyla kırsal turizm geliştirilmekte ve yerel halka önemli ölçüde ekonomik olarak destek sağlamaktadır Ayrıca bu alanlarda kuş gözlemciliği, rafting, mağaracılık ve safari gibi önemli etkinlikler yapılmaktadır (Karamahmet vd., 2016: 110).

Danimarka: Danimarka’nın kırsal alanlarında yer alan tarihi değerler (Egeskov kalesi vb.) bölgeye olan ilgi ve merakı arttırmakta ve kırsal alanlarda bulunan çiftlik evleri, kamp yerleri, oteller ve küçük tatil evleri kırsal turizm faaliyetlerinin sürdürüldüğünü göstermektedir (Karamahmet ve Aydın, 2016: 55).

Portekiz: Kırsal turizm potansiyeli yüksek, çeşitli özelliklere sahip, yanında Lima nehri bulunan ve Portekiz’in kuzeyinde bulunan Peneda Gerês bölgesinin dağlık alanlarını ve milli parkını kapsayan Vale do Lima adındaki bölge kırsal turizm açısından oldukça önemlidir. Kırsal turizm burada 1983’de Vale do Lima’nın kurulmasıyla başlamış ve kırsal turizm tesisleri sahipleri tarafından tanıtımı yapılarak gelişmesi sağlanmıştır. Bu tanıtımlar sayesinde kırsal alanları ziyaret etmek, yerel olarak imal edilen şarapları denemek, bölgenin kültürünü ve geleneklerini tecrübe etmek için birçok turist bu alanları ziyaret etmeye başlamıştır (Çolak, 2009: 94).

Yeni Zelanda: Coğrafi özelliklerinin kırsal turizm açısından büyük öneme sahip olmasının yanı sıra bu bölgede “Yüzüklerin Efendisi” gibi filmlerin tanıtım aracı olması bölgeye turist çekmiş (turistlerin %72’si filmi izlemiş) ve Yeni Zelanda’da kırsal turizmin gelişmesini sağlamıştır. Kırsal bölgelerde yaşayan yerel halkın turistler için konaklama imkanı sunması ve el yapımı butik ürünlerini pazarlaması tarımın dışında yerel halka ek gelir sağlamıştır (Karamahmet vd., 2016: 109-110; Doğan ve Özaslan, 2017: 67).

Malezya: Kırsal turizm faaliyetleri kapsamında Malezya’da geleneksel yaşam biçimi ile bölge kültürü entegre edilmiş ve çevresi tropikal meyve ağaçları ile kaplı olan evlerde turistlere otantik kültürel değerleri deneyimleme imkanı verilmektedir (Karamahmet vd., 2016: 110).

Kuzey Kıbrıs: Kırsal turizm kapsamında üzüm bağlarının ve bölgeye has yiyeceklerin ve içeceklerin olması Kuzey Kıbrıs’ın kırsal alanlarında kırsal turizm faaliyetlerinin yürütülmesini sağlamaktadır. Safari kapsamında gezi turlarının yapılması ve gelenek ve görenekleri deneyimleme imkanı veren turistik gezilerin yapılması kırsal turizm etkinlikleri olarak sürdürülen oldukça önemli faaliyetlerdir (Karamahmet vd., 2016: 110).

Meksika: Meksika’da yerel halk evlerini yenileyerek ve genişleterek turistlere konaklama imkanı sunmakta ve yerel mutfak kültürünü öğretmek için turistlere yöresel

yiyeceklerin yapımını öğretmektedirler. Yerel halkın evinde verdiği bu mutfak eğitimleri gastronomi tutkunları tarafından büyük bir ilgiyle talep edilmiştir. Kırsal turizm kapsamında yapılan bu faaliyetler bölge halkına gelir sağlamış, yaşam standartları yükseltmiş, farklı kültürleri tanıma fırsatı sunmuş, etkileşim sağlamış, kırsal bölgenin önemi arttırmış ve bölge halkının kendi kültürlerini tanıtmaya fırsatı sunmuştur (Doğan ve Özaslan, 2017: 67-68).

Hindistan: Kırsal turizm faaliyetleri olarak Hindistan’da kırsal turizmin yerel halka sosyo-ekonomik olarak olumlu etki sağlaması amacıyla turizm türleri arasında ilk sırada olan kırsal turizm, Turizm Bakanlığı tarafından desteklenmiş ve kırsal bölgelerde kırsal turizm büyük bir gelişim göstermiştir. Hindistan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında 882 milyon nüfus ile kırsal nüfusu en yoğun olan ülke olmasının yanı sıra 1980 ve 2015 yılları arasında kırsal nüfusun (345.537.193) en fazla arttığı ülkedir. Burada hükümet tarafından kırsal turizm konusunda verilen desteklerin önemli etkisi olmaktadır (Doğan ve Özaslan, 2017: 67).

Amerika Birleşik Devletleri: 1958 ve 1968 yılları arasında kırsal turizm büyük bir ivme kazanmış ve gelişim göstermiştir. ABD’de kırsal turizm faaliyetleri balıkçılık, rafting, kayak ve dinlenme alanları ile sürdürülmüş ve tarım, kültür ve tarih turizmini kapsayarak gelişmiştir (Çeken vd., 2007: 8).

Kanada: Kanada’da kırsal turizm bölgelerinin gelişmesi amacıyla devletin destek sağlaması ve turistlerin kırsal bölgelere ve tarih turizmine ilişkin ilgi ve merakının artması kırsal bölgelere olan seyahatleri arttırmıştır. Kanada Ontario’da tarımla geçimini sağlayan Saint Jacops kentindeki eski tahıl ambarları sanat merkezine dönüştürülmüş ve turistlerin ilgi ve isteklerini çeken bir merkez haline gelmiştir. Ayrıca, önemli bir kırsal turizm destinasyonu olan Prince Edward adasında bulunan Evangeline bölgesinde turistlerin bölgeye gelmesini sağlayan aile ve sosyal yapı arasında yakın ilişkinin olması, Roman Katolik Dini, Fransızca dili ve Akadian kültürünün olması gibi etkenler bulunmaktadır (Çolak, 2009: 89-90).

Polonya: Polonya 7.400 kırsal turizm çiftliği, 11.260 kırsal turizm tesisi ile 126.389 yatak kapasitesine sahip olmakla beraber kırsal bölgelerde dağcılık ve at binme gibi aktiviteler yapılmaktadır. Turist olarak genellikle yerli turistler yani %93 Polonyalı, yabancı turist olarak ise %7 Alman turist gelmektedir. 1997 yılından bu yana kırsal turizm için iki yıl geçerliliği bulunan “Çiftlikte Kardeşlik ve Misafirlik” sertifika sistemi uygulanmaktadır. Özellikle 450 kırsal turizm çiftliğine sahip Wielko Polska bölgesinde kırsal turizm faaliyetleri yerel halka gelir sağlamakta ve çevreye olan duyarlılığının gelişmesini sağlamaktadır (Çolak, 2009: 82-83; Civelek vd., 2014: 18).

İsrail: İsrail’in sahip olduğu 210 kırsal bölgesinde 8000 konaklama tesisi bulunmakta ve bu tesisler kırsal turizm ile birlikte gelişmekte ve yenilenmektedir. Kibbutzim ve Moshavim yapıları konaklama tesisine dönüştürülmüş ve buradaki işletmeler masaj, bölgeyi tanıtmak için rehberli turlar, safari ve bisiklet gezileri gibi etkinlikler düzenlemektedir (Çolak, 2009: 90).

Hollanda: Hollanda’nın çeşitli özelliklere sahip Schouwen-West adındaki kırsal bölgesinde tarım sektörü hakimdir. Bölgede konaklama tesisleri, kamp yerleri ve karavanlar vardır. Burayı 2.2 milyon konaklayan turist ve çok fazla günübirlik gelen turist ziyaret etmektedir. Bölge Güney Hollanda, Almanya ve Belçika pazarına odaklanmaktadır. Kırsal turizm bölgede adanın kıyı kesiminden başlayıp iç kesimlere yönelerek gelişim göstermiştir (Çolak, 2009: 93).

İzlanda: Önemli bir kırsal turizm destinasyonu olan Skaftárhreppur’da volkanik patlama nedeniyle bölgenin coğrafi özellikleri ve tarihi ve kültürel kalıntıları oluşmuştur. Burada iki konaklama tesisi (bir otel ve bir hostel), altı kırsal turizm için yatırım yapan girişimci ve bir kamp yeri olmasının yanı sıra 16.500 turist 20.200 konaklama yapmakta ve ortalama konaklama süreleri ise 1.23’tür. Reykjavik’ten buzul arazi için gelen ailelerin kısa süreli

ziyaretleri pazarın %50'sini oluşturmakta ve çoğunlukla tur ve maceracı tatilcilerle birlikte de yabancı turistler gelmektedir (Çolak, 2009: 93-94).

İsveç: İsveç'in en önemli kırsal destinasyonlarından biri olan Vallonbruk'da Bölgede birçok tesisin yanı sıra oda + kahvaltı şeklinde hizmet veren çeşitli ve birçok otel ve kamp yeri bulunmakta ve bölgede 600 yatak kapasitesi vardır. Turistler çoğunlukla bölgeye günübirlik turlarla gelmekte ve bölgede çekiciliği arttırmak için maden müzeleri ve el yapımı eşya dükkanları oluşturulmuştur. 1998'de bölgeye yaz mevsiminde yaklaşık 210.000 turist gelmiş ve sonraları bu oran daha da artmıştır (Çolak, 2009: 94).

Letonya: Kırsal turizm faaliyetleri Letonya'da 1993'de 320 üyeli, 6.381 yatak kapasiteli ve 12 çalışanıyla "Kırsal Turizm Derneğinin" kurulması ile gelişim göstermiştir. Kırsal Turizm Derneği gelirlerinin %47'sini konaklama ve tur organizasyonu, reklamlar, eğitim materyalleri, seminerler, kurslar, teftişler, danışmanlıklar ve uzmanlık gibi ticari faaliyetlerden, %8'ini üyelik ücretleri, %45'ini ise Ulusal ve Avrupa Birliği tarafından birlikte finans sağlanan kırsal turizm kalkınma projeleri oluşturmaktadır (Şerefoğlu, 2009: 76).

İsviçre: İsviçre'de 17 Ağustos 1805'de Interlaken bölgesindeki Unspunnen merasında Alpine Herdsman'ın ilk festivali düzenlenmiş ve festival süresince bölgenin geleneği değerlendirilmiş ve turizmin oluşmasında etkili olmuştur. Alp'lerdeki yol ve demiryolu toplam 405.000 kilometre uzunluğunda ve dünyanın çevresinin 10 katı olmakla beraber dünyadaki en yoğun dağ yolu konumundadır. Her yıl 120 milyon turist Alplere gelmekte ve kayak teleferikleri her saat 1.5 milyon turisti zirvelere taşımaktadır. Dünyadaki turizm gelirinin 1/3'ünü Alp'ler oluşturmaktadır. Ayrıca, Alpine bölgesinde yaşayan halkın %70'i doğrudan veya dolaylı olarak turizm sektöründen faydalanmaktadır (Şerefoğlu, 2009: 80). Dünya'da ülkelere göre kırsal turizm destinasyonları incelendiğinde genel olarak kırsal turizmin daha önceden başladığı, ülkelerin kırsal bölgelerinde eski bir oluşum gösterdiği görülmektedir. Bu destinasyonlar hem devlet hem de özel organizasyonlar tarafından desteklenmektedir. Ayrıca yukarıdaki bilgilerden, bu ülkelerin kırsal alanlarında altyapı ve üstyapı yatırımları oluşturularak yeterli yatak kapasitelerinin sağlandığı ve konaklama özelliği olarak çoğunlukla oda + kahvaltı sisteminin kullanıldığı görülmektedir. Kırsal konaklama kırsal evin türüne göre düzenlenir (Dimitrovski vd., 2012: 289).

Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere dünyada kırsal turizm faaliyetleri yeni değildir, eski yıllardan beri kırsal turizm faaliyetleri yürütülmektedir. Özellikle Avrupa ülkeleri kırsal turizm faaliyetlerini geçmişten bugüne büyük bir kararlılıkla yürütmekte ve kırsal turizm konusunda büyük yatırımlar yapmaktadırlar. Bu yatırımlar ülkelerin kendi devletlerinin ve kırsal turizmle ilgili özel kuruluşların (örneğin; Kırsal Turizm Derneği vb.) sağladığı destekler sayesinde yapılmaktadır. Bunun sonucunda ülkenin kırsal turizm faaliyetlerini sürdürebilecek yapı oluşmaktadır. Kırsal turizmde gelişen bu ülkeler kırsal bölgelerinde kırsal turizmin yapısını oluşturan ve kırsal turizmin tamamlayıcı ürün niteliğinde olan etkinlikler (at binme, festival, meyve toplama, tarım yapma, vb.) düzenlenmektedir. Ayrıca, kırsal turizm destinasyonu doğal (göl, deniz, bitki, hayvan vb.), yapay (butik ürünler, yöresel ürünler vb.) tarihi ve kültürel (kale, tarihi yapılar, kültür vb.) çekiciliklerin olduğu bölgelerde oluşmaktadır. Bu faktörler sayesinde kırsal bölgeler turistlerin ilgi ve meraklarını çekmekte ve destinasyona olan talebi arttırmaktadır. Böylece ülkeler kendine büyük bir kırsal turizm pazarı oluşturmakta ve bundan önemli ölçüde gelir sağlayarak kalkınmaya katkıda bulunmaktadırlar. Kırsal turizm diğer turizm türleri ile etkileşim göstermekte özellikle gastronomi turizmi ile birbirleriyle bütünleşmekte ve birbirlerini geliştirmektedirler. Buna ek olarak, kırsal alanlarda çekilen diziler ve filmler kırsal bölgenin tanıtımını sağlamakta ve bölgeye daha fazla turist çekmektedir. Aşağıdaki tabloda filmlerin ve dizilerin kırsal destinasyonların tanıtımına olan etkisi gösterilmiştir.

Tablo 2. Filmlerin Kırsal Turizm Destinasyonları Üzerindeki Etkileri

Kaynak: (Şerefoğlu, 2009: 54; Doğan ve Özaslan, 2017: 67; Çolak, 2009: 99-100; Kuzucanlı ve Barakazı, 2017: 774' dan uyarlanmıştır).

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere Türkiye, İngiltere, ABD, Yeni Zelanda ve Fransa'nın

Filmin Adı	Filmin Çekildiği Destinasyon	Gelen Turist Sayısındaki Artış
Brassed off	İngiltere, Grimethorpe	Destinasyona gelen turist sayısında %50 artış gerçekleşmiştir.
Four Weddings and a Funeral	İngiltere, The Crown Hotel	En az üç yıl için rezervasyonlar dolmuştur.
Sense and Senebility	İngiltere, Saltram House	Destinasyona gelen ziyaretçi sayısı %39 yükselmiştir.
Yüzüklerin Efendisi	Yeni Zelanda	Destinasyona gelen turistlerin %72'si "Yüzüklerin Efendisi" filmi izlemiştir.
Saving Private Ryan	Fransa, Normandy	Destinasyona gelen Amerikan turist sayısında %40 artış gerçekleşmiştir.
Little Women	ABD, Orchard House	Destinasyona gelen ziyaretçi sayısı %65 yükselmiştir.
Dances with the Wolves	ABD, Kansas, Fort Hayes	1990-1991 yıllarında destinasyona gelen turist sayısında ortalama %56,6 artış gerçekleşmiştir.
Asmalı Konak	Türkiye, Nevşehir, Kapadokya	Çoğu insan aktör ve aktrisleri görmek, tarihi yerleri ziyaret etmek ve nostaljiyi yaşamak üzere destinasyona gelmiştir.
Kınalı Kar	Türkiye, Bursa, Cumalı Kızık	Birçok turist film ekibini görmek, tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için destinasyona gelmiştir.
Hekimoğlu	Türkiye, İzmir, Şirince	Turistler filmin çekildiği yeri, oyuncularını, doğal, tarihi ve kültürel yerleri görmek için destinasyona gelmiştir.
Güneş Doğudan Doğar	Türkiye, Nevşehir, Kapadokya	Destinasyon film çekilen yerleri görmek, oyuncularını görmek ve bölgeyi görmek için gelen birçok turisti çekmiştir.
Yazatlar	Türkiye, Nevşehir, Kapadokya	Çoğu turist filmi, film ekibini, film çekilen bölgeyi vb. amaçlarla destinasyona gelmiştir.
Karagül	Türkiye, Şanlıurfa, Halfeti	Destinasyona yerli ve yabancı turistler akın etmiştir.

kırsal bölgelerinde çekilen bazı filmler bu bölgelerin tanıtımında uluslararası yankı oluşturmuş ve bölgelerine önemli ölçüde hem yerli hem de yabancı turist çekimini sağlamışlardır. Buradan hareketle kırsal bölgelerde çekilen filmlerin kırsal bölgelere turist gelmesini sağlamak için çekici bir faktör olduğu söylenebilir.

KAYSERİ İLİNİN KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ

Kayseri, kuzey ve kuzeybatısında Yozgat, kuzey ve kuzeydoğusunda Sivas, doğusunda Kahramanmaraş, güneyinde Adana, güneybatısında Niğde, batısında Nevşehir bulunan bir ilimizdir. **Coğrafi konumu;** 34° 56" ve 36° 59" doğu boylamları ile 37° 45" ve 38° 18" kuzey enlemleri arasında yer alır. **İlçeleri;** Bünyan, Develi, Felahiye, İncesu, Pınarbaşı, Sarıoğlan, Sarız, Tomarza, Yahyalı, Yeşilhisar, Akkışla, Talas, Özvatan, Melikgazi, Kocasinan ve Hacılar ilçelerinden oluşmaktadır. **Dağları;** Erciyes dağı başta olmak üzere (Büyük Erciyes tepesi 3917 m., Küçük Erciyes tepesi 2700 m., Ali dağı 1871 m., Yılanlıdağ 1640 m., Koç dağı 2700 m.), Korumaz dağı 1907 m., Hınzır dağı 2461 m., Süveğen dağı, Aygörmez dağı 2094 m., Köşkerli dağı 2000 m., Kepekli dağı 2225 m., Tahtalı dağları (Bey dağı 3075 m., Soğanlı dağı 2825

m., Bakırdağı 2721 m.) ve Gövdeli dağı (Sandıkdere tepesi 2601 m.) gibi değerli varlıklara sahiptir. **Ovaları;** Kayseri ovası ve Develi ovasından oluşmaktadır. **Akarsuları;** Kızılırmak, Sarımsaklı suyu ve Zamantı ırmaklarından oluşmaktadır. **Gölleri;** Akköy Baraj gölü, Engir gölü, Sarımsaklı baraj gölü, Sarıgöl, Sultan sazlığı, Tuzla gölü ve Yay gölü gibi gölleri içermektedir. **Bitki örtüsü;** Kayseri topraklarında bozkır bitki örtüsü egemendir. İlin yüksek kesimlerinde orman örtüsüne rastlanırsa da topraklar genellikle bozuk orman ve çalılıklarla kaplıdır. En çok görülen ağaç türleri karaçam, kızılçam, köknar, ladin ve meşedir. Dağların etekleri bağlık ve bahçeliklerden oluşmaktadır. Yüksek kesimlerde dağ çayırılarına rastlanmaktadır (www.sohbetche.net, 2014). Erciyes Dağı ve Ali Dağ, Kapuzbaşı Şelaleleri, Sultan Sazlığı ve Aladağlar Milli Parkı ile çevresinde gezilecek pek çok doğal güzelliğe sahip Kayseri, doğa sporlarının, kampçıların ve fotoğraf tutkunlarının uğrak adresidir. Bir yandan da zengin mutfağı ve konforlu konaklama seçenekleriyle oldukça turistik bir merkez haline gelen şehir, bir turizm destinasyonundan beklenen her türlü özelliğe sahiptir (Evreni, 2017). Etkinlik olarak, Erciyes kış turizm festivali, Sarioğlan ilçesi 16 Mayıs ulusal ve kültürel etkinlikleri festivali, Akkışla yeni yoğurt festivali, Başakpınar çalıçukur şenlikleri, Geleneksel 8. pilav şenliği, Yeşilhisar kültür sanat ve kayısı festivali, Dadaloğlu kültür ve sanat festivali, Evliya şenlikleri, Sıtmapınar şenliği, Geleneksel 6.pilav şenliği, Gurbetçiler şenliği, Kayapınar gurbetçiler şenliği, İsbey köyü hasret şöleni, Çiftlik kültür ve halk festivali, Geleneksel aşık seyranı kültür ve sanat festivali, Yamula patlıcan kültür festivali, Yemliha patlıcan ve kültür festivali, Bağpınar pilav festivali, Himmetsede kültür ve halk festivali, İncesu üzüm festivali ve Geleneksel 2. ceviz şenliği gibi kırsal turizme uygun etkinlikler gerçekleştirilmektedir (Gür, 2013).

Doğa turizmi olarak; zengin doğası ve yaban hayatı ile Türk ve Dünya turizmine el değmemiş kaynak değerleri sunan, Yahyalı'nın kuzeyinde Erciyes, Sultan Sazlığı, Yay Gölü, doğusunda Zamantı Irmağı kanyonları, güneyinde Aladağlar Milli Parkı, Yedigöller Aksu kanyonu ve Türkiye'nin en görkemli Kapuzbaşı Takım Şelaleleri, Yahyalı'nın değerlerine değer katmaktadır. Bölgenin fiziki coğrafyası bütün doğa sporlarının aynı anda yapılabilmesine imkan sağlamaktadır. Rafting; Zamantı Irmağı, İç Anadolu'dan çıkıp Toros'ları geçtikten sonra Akdeniz'e dökülen ve toplam uzunluğu 308 km'yi bulan bir ırmağımızdır. Seyhan Nehri'nin ana koludur. Yahyalı sınırları içerisinde 51 km. yol alır. Bunun 15.500 metresi "Milli Rafting Parkuru"dur. Parkur, güney Zamantı kanyonu içerisinde yer almaktadır. Doğa Turu ve Treking; Aladağlar Milli Parkın'da bulunan dağ göllerimize (Gökgöl, Karagöl, Çömçe, Yıldız gibi) yaylalarımız (Gökoluk, Eğri, Meyden, Akçay) ve Aladağlar Milli Parkı'nın en görkemli zirveleri Demirkazık (3756 m.), Emler (3723m.), Tosun Tepe (3612m.), Eğri (3550m.), Susuz (3250m.) Direktaş (3510m.), Vayvay (3563m.), Kızılyar (3654m.) Kızılkaya zirveleri (3725m.) ve dünyanın en güzel peyzaj alanı Yedigöller, fotoğraf çekme, manzara ve zirve zevkini tatmak için ideal bir trekking rotasıdır. Kuş Cenneti (Sultan Sazlığı); ilimizin 70 km. güneyinde Develi Ovası ortasında mevsimlere göre değişerek 8-13 hektar alanı kaplayan sulak sahadır. Develi-Yeşilhisar-Yahyalı üçgeni içindedir. Kuzeyinde bölgenin en yüksek volkanik dağı Erciyes bulunur. Açık havalarda nilüfer ve süsen görülmektedir. Sahanın merkezine doğru görülmeyecek kadar çok yüzen saz adacıkları vardır. Bunlar kuvvetli rüzgarlarla yer değiştirirler ve suyun alçılmasıyla alçalırlar. Bu tatlı su kompleksi güney ve kuzeyde Yay Gölü ile ayrılır bu tuzlu bir göldür. Kuzey-batı köşesinde bu göle bağlı Çöl Gölü bulunur. Bu göl çok fazla tuz ihtiva eder, derinliği birkaç desimetreyi geçmez. Civarında bitki bulunmaz yazın kurur. Sahanın öneminin ortaya çıkmasıyla Sultan Sazlığı 1917 yılında Kara Avcılığı Kanunu'na dayanılarak Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığı'nca "Su Kuşları Koruma ve Üretim Sahası" olarak tefrik ve tesis edilmiştir. 1971 yılından bu yana da Koruma ve üretim çalışmaları Orman Genel Müdürlüğü'nce sürdürülmektedir. 1986'da yapılan bir araştırmaya göre 251 kuş türü kaydedilmiştir. Bunlardan 80'den fazlasının sahada kuluçkaya yattığı tespit

edilmiştir. Kuş türlerinden bazıları; akpelikan, küçük karabatak, flamingo, turna, dikkuyruk, kılıçgagası, karasamur vb. çeşitli kuş cinsleri barınmaktadır (www.kayserikent.com, 2018).

Kayseri’de Boğaz Köprü, Eski Eserler, Melik Gâzi Türbesi, Döner Kümbet, Çifte Kümbet, Karatay Hanı, Çokgöz Köprüsü, Tekgöz Köprüsü. Sultan Hanı. Keykubadiye Sarayları. Çifte Medrese (Şifaiye Gıyâsiye Medresesi), Hâtuniye Medresesi. Köşk Medrese. Sâhibiye Medresesi, Avgunlu Medresesi, Develi Ulu Câmî, Ulu Câmî, Lalapaşa Câmîi, Fâtih Sultan Mehmed Câmîi, Kurşunlu Câmî, Ulu Câmî: Hacı Kılıç Câmîi ve Medresesi: Kölük Câmîi ve Medresesi, Hunad Hâtun Külliyesi, Develi Kalesi, Şahmelik Kalesi, Kayseri Kalesi, Yeşilhisar Kalesi gibi kırsal turizm için değer oluşturabilecek tarihi yapılar bulunmaktadır (Gür, 2013).

Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere Kayseri ilinin doğal, yapay, tarihi, kültürel ve estetik açıdan birçok değerli varlıklara sahiptir. Bu varlıklar turizm açısından oldukça önem arz etmekte olup turistleri bölgeye çekmek için önemli faktörlerdir. Kırsal turizme uygun turistlerin dikkatini çekebilecek önemli etkinlikler düzenlenmektedir. Kırsal turizm için önemli coğrafi özelliklere ve varlıklara sahiptir. Özellikle Sultan sazlığı (Kuş Cenneti), Soğanlı, Zamantı, Tekir ve Kapuzbaşı başta olmak üzere diğer bölgelerde kırsal turizm için elverişli bir destinasyon niteliğindedir. Ayrıca Kayserinin Kapadokya’ya yakın olması Kayseri için önemli bir avantajdır. Kayserinin kırsal alanlarının sahip olduğu doğal güzelliklerinin yanında o bölgelerde tarım ve hayvancılığın yapılması da kırsal turizm aktivitesi olarak önemli bir avantajdır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Kayseri bulunduğu bölge bakımından Kapadokya destinasyonuna yakın olması turist çekimi açısından Kayserinin avantajlı olmasını sağlamaktadır. Kırsal turizm açısından önem arz eden doğal varlıklara (göl, dağ, ova, yayla, şelale vb.), yapay varlıklara, tarihi varlıklara (müze, anıt, han, türbe, camii, kilise, köprü, kale vb.), kültürel ve estetik varlıklara ve kırsal etkinliklere (festival, şenlik vb.) sahiptir. Ancak Kayseri’de kırsal turizm ile ilgili herhangi bir girişim yoktur. Kırsal turizm ile ilgili altyapı, üstyapı vb. çalışmalar ve yatırımlar bulunmamaktadır. Ayrıca bölge için yürütülen tanıtım kampanyaları yetersizdir. Kayseri’de kış turizmi için önemli bir destinasyon olan Erciyes dağı bulunmakta ve bu destinasyona gelen turistlerin kış mevsimi nedeni ile kırsal turizme katılamaması bir dezavantaj oluşturmaktadır. Kayseri’de kış mevsimi şartları ağır olduğu için kışın kırsal turizm aktiviteleri yapılamamaktadır. Kayserinin bazı kırsal bölgeleri (Sultan Sazlığı (Kuş Cenneti), Soğanlı, Zamantı, Kapuzbaşı ve Tekir) sahip olduğu kaynaklarla kırsal turizme elverişlidir. Buralarda kırsal turizm faaliyetlerinin yapılması Kayseri ve ülkemiz açısından oldukça önem arz etmektedir.

Kayseri’de kırsal turizm faaliyetlerinin yapılabilmesi için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından, turizm ile ilgili özel veya resmi kuruluşlardan ve devletin sağladığı desteklerden yararlanılmalıdır. Ayrıca, Kayseri’ye Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun açılması burada kırsal turizm faaliyetlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi için oldukça önemli destekler sağlayacaktır. Avrupa’daki ülkelere baktığımızda onların da bu tür desteklerden yararlandığını görmekteyiz.

Ayrıca, Kayserinin kırsal bölgelerinde yapılan etkinlikler (festivaller, şenlikler vb.) arttırılmalı ve bunlarda yerel yönetimlerden destek alınmalıdır. Kırsal bölgelerdeki halk daha fazla bilinçlendirilmeli ve çevre duyarlılığı arttırılmalıdır. Kayserinin yöresel ürünlerinin (Pastırma, Sucuk, Manti, Develi Cıvıklısı, Nevzine, Aside ve Gilaburu vb.) tanıtımı yapılmalıdır.

Tablo 3. Kayseri İlinin Kırsal Turizm Potansiyeline İlişkin SWOT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER (STRENGTHS)	ZAYIF YÖNLER (WEAKNESSES)
İÇSEL FAKTÖRLER	Erciyes Dağının ünü Coğrafi konumu Doğal ve yapay çekicilikler Tarihi ve kültürel çekicilikler Ulaşılabilirlik (ulaşım olanaklarının yeterli olması) İşgücü Konukseverlik Bölgeye özel el sanatlarının varlığı Çevrenin bozulmamış olması Bölge mutfağının zenginliği Etkinlikler Kırsal turizmde kullanılabilir tarımsal kaynaklar Bölgede yabancı sermayenin olmaması	Tanıtım eksikliği Altyapının yetersizliği Üstyapı yetersizliği Bölgedeki halkın turizm bilincinin zayıflığı Turizm olgusuna adapte olabilecek genç ve dinamik nüfus eksikliği İnternet sitelerinin bölge tanıtımı için yetersiz olması Turistleri yönlendirebilecek eğitilmiş kişilerin olmayışı Kırsal turizm potansiyeline sahip alanlarda turizm tesislerinin olmaması Belediyeye ait sosyal tesislerin azlığı Kayseri’de Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun (TKDK) olmaması
	FİRSATLAR (OPPORTUNITIES)	TEHDİTLER (THREATS)
DIŞSAL FAKTÖRLER	Altyapı ve üstyapı için imkanların olması Kayseri ilinin çok sayıda sanayici ve işadamlarının (girişimcilerin) olması Çevreyi koruma bilincinin artması Kayserinin siyasetçilerinin olması Kapadokya bölgesine yakınlık Turizm Bakanlığının turizmi 12 aya yayma ve alternatif turizmi geliştirme politikaları Koruma altına alınan doğal yerler Dünya turizm hareketlerindeki değişimler Sağlık sektöründe gelişmişlik (Sağlık turizmi) Stratejik konum	İklim değişiklikleri Halkın çevreye yeterince duyarlı olmaması Sanayileşme ile çevrenin kirlenmesi Doğal kaynakların ve çevrenin tahrip olma riski Kırsaldan kente göçler Tarım ve hayvancılığın azalması Küresel ve ulusal ölçekteki ekonomik sıkıntılar Yatırım maliyetlerinin fazla olması Göç fazlalığı Kültürel çeşitlilik Kültürel değerlerin yeterince korunamaması Köylerin mahallelere çevrilmesi nedeniyle hizmet altyapısı sorunları

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal turizmin avantajlarının, kırsal kalkınmayı sağlaması vb. olumlu etkilerinin gelişim sürecindeki ülkeler tarafından fark edilmesinin geciktiği belirtilmiştir (Aymanıy vd., 2013: 816). Buradan anlaşılacağı üzere ülkemizde kırsal turizmin gelişimi için uygulanan kırsal kalkınma politikaları ve stratejilerinin artırılması, kırsal alanların kırsal turizme elverişli olabilmesi için altyapı, üstyapı vb. oluşturulması, tanıtım, reklam, pazarlama faaliyetlerinin uluslararası alanda doğru ve kararlı olarak yürütülmesi, uluslararası pazarda yer alarak ülkemize daha fazla turist çekmek ve sonucunda da turizmi tüm yıla yayarak hem bölgesel kalkınmayı hem de ulusal kalkınmayı sağlamanın ülkemiz kırsal turizmi için önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucu, Avrupa’da kırsal turizmin yüzyıllardan beri uygulandığı böylelikle kırsal alanlarını geliştirdikleri görülmüştür. Ülkemizde kırsal turizmin gelişimi için kırsal turizmde lider ülkelerin örnek alınması, lider izleme politikasının uygulanması gerekmektedir. Ülkemizde kırsal turizmle ilgili daha fazla destek sağlayıcı proje ve politikalar uygulanmalı ve ülkemizdeki kırsal turizm destinasyonları daha fazla tanıtılmalı ve pazarlanmalıdır.

Araştırma sonucu, kırsal turizmin olumlu yönde birçok etkilerinin olduğu görülmüştür. Bunlar; yerel halka gelir sağlama, kırsal bölgelerdeki kadının istihdamı, kırsaldan kente göçü önleme ve istihdam oluşturma, turizm sezonunun süresini uzatma ve alternatif turizm türlerini geliştirme, diğer sektörleri canlandırma, kırsal bölgenin tanıtımını sağlama, gelir sağlayıcı etkisi, yatırımların çoğalması, yerel beşeri ve ekonomik imkanların artması, altyapı ve

üstyapının iyileşmesi, çevre kirliliğini azaltma ve çevresel girişimlere öncülük etme, restorasyon çalışmalarının artması, kültür etkileşimi, toplulukların görünümünü değiştirme, kırsal kadının öneminin artması, el sanatlarına verilen önemin artması, kültürü koruma ve toplum alt yapısını oluşturmak gibi sosyal, fiziksel ve ekonomik yöndeki olumlu etkilerdir. Ayrıca kırsal turizmin olumsuz yönde etkilerinin de olduğu görülmüştür. Bunlar; enflasyonun artması, aşırı yabancı sermaye girişi, sermaye akımı, yabancı istihdamı, ithal ürün alımında artış, sezonluk ve yarı zamanlı istihdam, çevre kirliliği, ekosistemin bozulması, kültürel kirlenme ve yabancı korkusu gibi sosyal, fiziksel ve ekonomik olumsuz etkilerdir.

Kırsal turizmin tanıtımı oldukça önemlidir. Çünkü, tanıtım kırsal turizmin gelişimini sağlamada en önemli araçlardan biridir. Tanıtım, ulusal ve uluslararası alandaki seyahat acentaları, dernekler vb. ile sağlanmalıdır. Tanıtım broşür, kitap, rehber, reklam vb. araçlarla yapılabilir. Ancak araştırma sonucu, tanıtımda en önemli araçlardan biri de film olarak belirlenmiştir. Kırsal alanlarda çekilen filmler kırsal alanların tanıtımını sağlamakta ve böylece bölgeye daha fazla turist akımını sağlamaktadır.

SWOT analizine göre Kayseri’de kırsal turizmi oluşturmak için birçok üstünlükler ve fırsatlar bulunmaktadır. Aynı zamanda birçok zayıflıkları ve tehditleri de bulunmaktadır. Ancak birtakım çalışma ile zayıflıkları azaltılabilir ve tehditleri kendi menfaatine çevirerek onlardan yararlanılabilir. Kayserinin potansiyel bölgelerinde kırsal turizm için altyapı, üstyapı vb. tesisler oluşturulması, bölge halkının eğitilmesi, etkinliklerin artırılması ve bölgenin tanıtımının yapılması ile Kayseri’de kırsal turizmin oluşması ve gelişmesi sağlanabilir. Özellikle tanıtım açısından bölgede film çekilmesi bölgenin tanıtımını sağlayabilmektedir. Bu yüzden bu potansiyel alanların tanıtımı yerel yönetimler, kalkınma ajansları, yükseköğretim kurumları (iletişim fakültesi, turizm fakültesi vb.), Kültür ve Turizm Bakanlığı ve birçok özel veya resmi kurum ve kuruluşların desteği ile bölgede çekilecek olan bir film veya belgesel ile yapılabilir. Pazarlaması ise; Kapadokya bölgesinin yakın olmasının sağladığı fırsat ile potansiyel kırsal turizm alanları Kapadokya ile paket tur içerisinde sunulabilir. Kayserinin girişimcilerinin, siyasetçilerinin vb. fazla olması bölgede kırsal turizm oluşumunda devlet ve özel destek alma açısından bir fırsat olabilir.

KAYNAKÇA

Adam, K. L. (2004). Entertainment farming and agri-tourism, *ATTRA, National Sustainable Agriculture Information Service, Business Management Guide*, Rural Business Cooperative Service, U.S. Department of Agriculture, Fayetteville, California, : 1-16.

Ayaz, N. (2012). Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, (*Yayımlanmış Doktora Tezi*), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydemir, B., Kafa, N., Uzun, D. & Özdemir, K. (2013). Kırsal kalkınma için kırsal turizm girişimciliği potansiyelinin değerlendirilmesi: dünya ve Türkiye uygulamaları, *Procedia V International Congress on Entrepreneurship*, 2013.

Aymankuy, Y., Çetinkaya, N., Asmadili, U. V. & Kalyoncu, M. (2013). Potansiyel kırsal turistleri kırsal turizme yönlendiren motive edici faktörler ve kırsal turistlerin kırsal turizmden beklentileri, *14. Ulusal Turizm Kongresi (Turizmde Yenilik)*, (Editör: Kurtuluş Karamustafa), Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi 05-08 Aralık 2013, Kayseri. ss: 815-838.

Aytüre, S. (2013). Avrupa Birliği'nde kırsal turizm politikası ve Aksaray'da uygulanabilirliği, *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(1): 8-23.

Bozok, D., Kılıç, A. & Cevizkaya, G. (2014). Butik Ürünlerin Kırsal Turizmin Gelişimine Etkileri Konusunda Yerel Halkın Algılarının Belirlenmesi: Gönen Örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2): 67-75.

Civelek, C., Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). Agro-turizm ve kırsal kalkınma ilişkisi: muğla yöresindeki agro turizm alanlarında bir araştırma, *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1): 15-28.

Çalhan, H. (2010). Tüketici Odaklı Yaklaşımla Destinasyon Performansının Değerlendirilmesi: Kapadokya Örneği, (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çeken, H., Karadağ, L. & Dalgın T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1): 1-14.

Çetinel, F. (2005). Türkiye'de turistik ürün çeşitlendirilmesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(1): 102-104.

Çolak, O. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği, (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dieke, U. C. P. & Karamustafa, K. (2000). Cooperative marketing in the accommodation subsector: Southeastern Mediterranean perspectives, *Thunderbird International Business Review*, 42(4): 467-494.

Dimitrovski, D. D., Todorovic, T. A. & Valjarevic, D. A. (2012). Rural tourism and regional development: case study of development of rural tourism in the region of Gruza, Serbia, *Procedia Environmental Sciences*, 14(2012): 288-297.

Dinçer, M. Z., Türkay, B. & Avunduk, Z. B. (2015). Kırsal turizm politikaları: avrupa birliği ve türkiyedeki politikaların değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5(1): 49-60.

Doğan, S. & Özasan, Y. (2017). Kırsal alan gelişimi açısından kırsal turizm ve kırsal turizmin dünyadaki durumu, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ÖS-4: 61-78.

Duran, C. (2012). Türkiyede dağlık alanların kırsal turizm açısından önemi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22): 45-52.

Evreni, G. (2017). Kayseri Çevresinde Gezilecek Doğal Güzellikler. [URL: <https://gezievreni.com/kayseri-cevresinde-gezilecek-dogal-guzellikler/>] (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2018).

Gümüş, M. (2015). Yerel Halkın Bakış Açısıyla Kırsal Kalkınmada Tarım Turizmi: Tekirdağ İli Örneği, (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*), Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Güney, D. & Göller, V. (2016). Kırsal turizm konusunda yerel halkın yaklaşımının belirlenmesi: Misi Köyü örneği, *Turizm Akademik Dergisi*, 3(2): 25-36.

Gür, Ş. (2013). Kayseri İli Tarihi, Kültürel ve Doğal Güzellikleri. [URL: <http://www.edebiyatvesanatakademisi.com/il-il-turkiye/kayseri-ili-tarihi-kulturel-ve-dogal-guzellikleri-33914.aspx>] (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2018).

Gürdoğan, A. & Tetik, S. (2016). Salihli'nin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6(1): 59-68.

Holland, R. & Wolfe, K. (2000). Considering an agritainment enterprise in Tennessee?, (PB 1648). *Knoxville: Agricultural Extension Service, University of Tennessee*, : 1-4.

İri, R. (2013). Turistik ürün geliştirme ve yenilik kapsamında niğde, neşehir ve kayseri yöresinde bağ ve bahçe turizmi ve bu alternatif turizm çeşidinin yaygınlaştırılması, *14. Ulusal Turizm Kongresi (Turizmde Yenilik)*, (Editör: Kurtuluş Karamustafa), Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi 05-08 Aralık 2013, Kayseri. ss: 73-87.

Karamehmet, B. & Aydın, G. (2016). Trakya Bölgesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Artırılmasına Yönelik Uygulama ve Tutundurma Önerileri: Büyükçekmece Gölü ve İğneada Örneği, *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 3(1): 50-63.

Karamehmet, B., Aydın, G. & Özgöker, C. U. (2016). Türkiye'de Kırsal Turizm Destinasyonlarının Rekabetçi Gücünün Geliştirilmesi için Stratejik Öneriler, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10): 106-116.

Kesici, M. (2012). Kırsal turizme olan talepte yöresel yiyecek ve içecek kültürünün rolü, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23): 33-37.

Kuter, N. & Ünal, H. E. (2013). Kırsal kalkınmada kırsal turizmin önemi, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(2): 192-201.

Kuzucanlı, G. & Barakazı, M. (2017). Televizyon dizilerinin bölgenin tanınırlığına ve iç turizme etkisi: karagül dizisi örneği, *1. Uluslararası Turizmin Geleceği Kongresi (Futourism), (İnovasyon, Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Kongresi)*, 28-30 Eylül 2017, Mersin, ss. 772-778,

Maetzold, J. A. (2002). Nature-Based Tourism and Agritourism Trends: Unlimited Opportunities, Beyond The Table, Future Farms 2002: A Supermarket of Ideas, *Kerr Center for Sustainable Agriculture, USDA/NRCS, Washington, DC*, : 84-89.

Muhacir, E. S. A. (2014). Ekosistem Servisleri Kapsamında Kırsal Turizm Alternatiflerinin Değerlendirilmesi: Ankara-Haymana İlçesi Örneği, (*Yayımlanmış Doktora Tezi*), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Ongun, V., Gövdere, B. & Kaygısız, A. D. (2015). Burdur ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi: sorunları ve çözüm önerileri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2): 99-116.

Özçatalbaş, O. (2006). Kırsal turizm, *TMMOB, Turizm ve Mimarlık Sempozyumu*, (Bildiri Kitabı), Antalya, 272-278.

Özdemir, S. (2012). Kırsal kalkınmada kırsal turizmden yararlanma olanakları: Gökçeada örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23): 19-21.

Özkan, E. (2007). Türkiye’de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm, (*Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: kırsal turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1): 67-75.

Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve Türkiye turizmi için önemi, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12: 1-11.

Şahin, S. (2013). Turistlerin kırsal turizme katılma nedenleri: Kapadokya’ya gelen turistlere yönelik bir araştırma, *14. Ulusal Turizm Kongresi (Turizmde Yenilik)*, (Editör: Kurtuluş Karamustafa), Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi 05-08 Aralık 2013, Kayseri. ss: 775-797.

Şanlıoğlu, Ö. (2017). *Uluslararası Turizmin İktisadi Yönü: Akdeniz Havzasında Bulunan Seçilmiş Bazı Destinasyonların Karşılaştırmalı İncelenmesi*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Şerefoğlu, C. (2009). Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü- 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan İpard Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler, (*Yayımlanmış Uzmanlık Tezi*), Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, (2013). *Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı (IPARD)*, Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi, Kırsal Turizm Başvuru Çağrı Rehberi, Ankara.

Taş, İ., Eylemer, S.& Şemşit, S. (2016). Kırsal turizme bütünleşik yaklaşım: Avrupa Birliği örneği, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2): 877-904.

Türkben, C., Gül, F.& Uzar, Y. (2012). Türkiye’de bağıcılığın tarım turizmi (agro-turizm) içinde yeri ve önemi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23): 47-50.

Ün, E., Tutar, F., Tutar, E. & Erkan, Ç. (2012). Ekonomik kalkınmada kırsal turizmin rolü: Türkiye örneği. *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*, 11-13 Ekim 2012, ss. 345-350, Almaty-Kazakistan, (International Confrence on Eurasian Economies (11-13 October 2012) (pp. 345-350).

Kayseri Turizm. (2018).

http://www.kayserikent.com/list/list.asp?ktgr_id=634 (Erişim Tarihi: 11 Ekim 2018).

Kayserinin Coğrafi Özellikleri. (2014).

<https://www.sohbetche.net/kayserinin-cografii-ozellikleri.html> (Erişim Tarihi 10 Ekim 2018).